

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันพัฒนาความสามารถในการดำเนินการงานวิจัยชั้นเรียน ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นการบูรณาการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การทำหน้าที่วิจัยในชั้นเรียนของครู และการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความหมายความสำคัญกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ความมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ
3. บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
5. บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และโรงเรียนสาธิตกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
6. การวิจัยชั้นเรียน
7. การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ความหมายความสำคัญกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

แนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย นับแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกถึงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) บทสรุปที่สะท้อนถึงปัญหาหลักคือ ปัญหาคุณภาพทางการศึกษา โดยผลผลิตคือผู้เรียนและประชาชน ยังไม่บรรลุผลในด้านการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ขาดทักษะความสามารถในการประกอบวิชาชีพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ตลอดจนการย่อหย่อนในด้านระเบียบ วินัย คุณธรรมจริยธรรม ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์มาก ทำให้เป็นสิ่งที่ยากในการพัฒนาประเทศในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

มนตรี จุฬาวัดทนทล (2543: 5-6) สรุปไว้ว่า ปัญหาวิชาชีพครูทั่วโลกมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือผู้เข้ามาศึกษาในวิชาชีพครูส่วนใหญ่มีผลการเรียนต่ำมาก่อน หน่วยงานการผลิตครูขาดโอกาสในการคัดเลือก คนดี คนเก่ง มาเรียนครู ระบบการผลิตครูขาดการประสานงานระหว่าง

องค์กรวิชาชีพครู ผู้ผลิตและผู้ใช้ อีกทั้งการเรียนการสอนวิชาชีพครู เน้นภาคทฤษฎี และให้ความสำคัญกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูน้อย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543: 143) กล่าวว่า กระบวนการการฝึกหัดครูของประเทศไทย สะสมปัญหามาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานในทุกชั้นตอน นับตั้งแต่การคัดเลือกคนเข้ามาเรียนครู กระบวนการผลิตครู กระบวนการใช้ครู กระบวนการพัฒนาครู และกระบวนการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครู ทำให้ปัจจุบันตกอยู่ในภาวะวิกฤติ ซึ่งเกิดผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ แม้จะมีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ยังคงทิศทางการและแนวทางที่ชัดเจน การแก้ไขเป็นไปในลักษณะเฉพาะจุดเฉพาะเรื่องของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงไม่สามารถคลี่คลายวงจรแห่งปัญหาโดยภาพรวมได้ ทำให้วงการครูและวิชาชีพครูยังคงไม่สามารถจูงใจคนเก่ง คนดี เข้ามาสู่วิชาชีพครู รวมทั้งยังไม่สามารถรักษา ครูที่เก่งและดี ไว้ในระบบได้

ประมุข กอปรสิริพัฒน์ (2548: 2) กล่าวว่าปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนมีสาเหตุหลายประการ แต่สาเหตุหลักมาจากปัญหาด้านคุณภาพของครู ซึ่งสะสมสภาพปัญหายาวนานจนเกิดภาวะวิกฤติขึ้น มีทั้งปัญหาด้านการผลิต การพัฒนามาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล

จากสภาพการณ์ต่างๆดังกล่าว การปฏิรูปการผลิตครูจึงมีการขับเคลื่อนให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา เรียกว่าการปฏิรูปด้านการผลิตครูให้แก่สังคม คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2546 ให้มีการผลิตครู 5 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เกิดเป็น โครงการยกระดับด้านคุณภาพ มาตรฐาน สวัสดิการวิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร 120 -150 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 97 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ซึ่งนักศึกษาต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ในปีปีที่ 4 มาเป็นหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต แบ่งออกเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ซึ่งนักศึกษาต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นเวลา 2 ภาคเรียน (คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ , 2545 : 4)

จะเห็นว่าหลักสูตรการผลิตครู 5 ปีให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์จริงมากขึ้นทั้งด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การเป็นครูที่ปรึกษา การเป็น

ครูประจำชั้น บทบาทหน้าที่ของครูในด้านต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกลักษณะความเป็นครู ส่งผลให้สถาบันการผลิตครูปรับรายวิชาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดหลักสูตร มาเป็น รายวิชาการศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม การทดลองสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 และการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ 2 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547 : 27-31)

ในปัจจุบันจากการส่งเสริมและการให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครู รวมทั้งการผลิตที่พยายาม ควบคุมปริมาณและคุณภาพของครูรุ่นใหม่ การวางมาตรฐานผู้สอน การขาดแคลนครูเนื่องจาก อัตราการเกษียณงาน ระบบอัตราเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา จะทำให้ช่วงเวลานี้ถือเป็น โอกาสในการคัดคนเก่งเข้ามาเรียน แต่ในกระบวนการผลิต ควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบให้ เกิดคุณภาพทั้งการ ได้ครูเก่งและครูดีควบคู่กัน ไป ดังนั้นกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึง ต้องยิ่งเข้มข้นในทุกขั้นตอน ด้วยความเอาใจใส่ของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้เขียนจึงสรุปความสำคัญของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมว่า

1. เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้วิชาชีพครูระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่สำคัญเข้าด้วยกัน
2. เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน
3. เป็นการเสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเข้าถึงการใช้คุณธรรม การสร้างเสริมความศรัทธาในวิชาชีพ
4. เป็นโอกาสในการสร้างครูที่ดีและเก่ง โดยการร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
5. เป็นการเรียนรู้บทบาทและงานในหน้าที่ของครูจากประสบการณ์ตรง
6. เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในทุกด้าน ความเกี่ยวข้องกับบุคคล ทั้งส่วนผู้บริหาร คณะครู/บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการศึกษา

2. ความมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบ (คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ , 2556 : 7)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจของการเรียนรู้วิชาชีพครู งานครูเป็นงานอาชีพ เฉพาะหรือเป็นวิชาชีพชั้นสูง นักศึกษาจึงควรมีโอกาสได้ฝึกงานในหน้าที่ครูอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อหาประสบการณ์และเกิดทักษะในวิชาชีพอย่างแท้จริง และมีการวาง จุดมุ่งหมายสำหรับนักศึกษา ดังนี้

1. เพื่อให้มีการบูรณาการความรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ มาใช้ปฏิบัติการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2. เพื่อฝึกฝนการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ขีดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เพื่อให้เกิดทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ ทฤษฎีที่ได้ศึกษาไปใช้ในสภาพจริง
4. เพื่อให้มีประสบการณ์ การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
5. เพื่อฝึกฝนการใช้เทคนิควิธีในการจัดการเรียนรู้
6. เพื่อให้สามารถใช้การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน
7. เพื่อมีทักษะความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอน
8. เพื่อให้ได้เรียนรู้การทำโครงการวิชาการ
9. เพื่อฝึกการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยชั้นเรียน
10. เพื่อให้สามารถจัดการนำปัญหาและความต้องการที่ได้จากการสัมมนาวิเคราะห์

ดำเนินการ

จากความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในข้อที่ 9 นักศึกษาจะต้องเรียนรู้การจัดการศึกษาในแนวทางปฏิรูปการศึกษาของประเทศ รู้จักนำการวิจัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของชั้นเรียน นำมาศึกษาวิเคราะห์ แล้วนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนา สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ในชั้นเรียน โดยสร้างหรือนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาแก้ปัญหา ปรับปรุงพัฒนา หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงพัฒนาให้แก่ผู้เรียน โดยมี อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ซึ่งต่างมีบทบาททำหน้าที่ในการเป็นต้นแบบ รวมทั้งช่วยเหลือแนะนำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ และมีความสามารถเพื่อเป็นครูที่มีศักยภาพของสังคมต่อไป

3. บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556 : 12-13)

3.1 ครูพี่เลี้ยง

1. ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษาในด้านการสอน งานประจำชั้น และการปกครองชั้นเรียน
2. สังเกตการณ์สอน แนะนำข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไข
3. สังเกตการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง
4. วัดผลและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับอาจารย์นิเทศก์
5. ให้ความคุ้นเคยและปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูให้แก่นักศึกษา
6. เป็นตัวแบบอย่างของครูอาจารย์ที่ดีให้แก่นักศึกษา

3.2 อาจารย์นิเทศก์

1. ติดตามประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย กับสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. ควบคุมดูแลนักศึกษาในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านความประพฤติและระเบียบปฏิบัติต่างๆ
3. ส่งงานมอบหมายงาน เสนอแนะ ติดตามผลการทำงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. เป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านต่างๆ
5. จัดประชุมสัมมนานักศึกษาในระยะเวลาอันควร
6. แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการสอน การทำสื่อการเรียนการสอน การปกครองชั้น การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ในสถานศึกษา ฯลฯ
7. ตรวจสอบและแก้ไขแผนการเรียนรู้ หรืองานที่มอบหมายให้นักศึกษาทำ พร้อมทั้งให้คำแนะนำชี้แจงข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไข
8. ดูแลให้คำแนะนำนักศึกษาในด้านการสอน วิธีสอน การปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ ขณะสอนให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง
9. ดูแลความเป็นอยู่และสวัสดิการต่างๆของนักศึกษา
10. ทำหน้าที่วัดผลและประเมินผลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4. กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4.1 การเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในส่วนวิชาชีพครูเป็นวิชาที่จะต้องใช้ทักษะความชำนาญเฉพาะทางในการทำงาน นักศึกษายังมีประสบการณ์น้อยแม้จะได้ศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติจากสถาบันการศึกษาเมื่อออกปฏิบัติภารกิจจริงยังมักขาดความมั่นใจในตนเอง สถาบันจึงควรมีส่วนเสริมสร้างความมั่นใจก่อนออกฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง วิลเลียมส์ ดีเวอร์ และฟลินน์ จูเนียร์ (William , Dever and Flynn Jr. อ้างจาก วาณี เอี่ยมศรีทอง , 2529: 19) ที่ได้กล่าวถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรัฐ โอคลาโฮมา จากข้อมูลการศึกษาสำรวจของ คณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐโอคลาโฮมา พบว่า โปรแกรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ สถาบันผลิตครู 17 แห่งในมลรัฐโอคลาโฮมา มีโปรแกรมการเตรียมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นประสบการณ์การปฏิบัติก่อนออกฝึกปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 เป็นประสบการณ์การปฏิบัติระหว่างออกฝึกปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนออกฝึกปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จอร์แดน (Jordan, 1970) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การยอมรับบทบาทครูประถมนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการประถมศึกษามหาวิทยาลัยเวย์น (Wayne State) มลรัฐมิชิแกนพบว่านักศึกษามีความวิตกกังวลมาก และมีข้อขัดแย้งระหว่างทฤษฎีที่เรียนมากับการปฏิบัติในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งได้ข้อสรุปว่า การเตรียมตัวอย่างดีก่อนการฝึกสอนจะช่วยให้นักศึกษาลดความวิตกกังวลและมีสุขภาพจิตดีขึ้น

บาซุส (Bachus, 1972) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเตรียมตัวทางด้านวิชาการ การได้รับการมอบหมายด้านการสอนและวิธีการสอนของครูสายสังคมศึกษาของครูมัธยมศึกษาแห่งมลรัฐอาร์แคนซัสพบว่า ความรู้ทางสังคมศึกษาที่ครูได้รับขณะศึกษาไม่กว้างขวางพอ และไม่สามารถนำความรู้มาใช้เป็นแนวทางการสอนได้มากเท่าที่ควร สำหรับครูที่มีสติปัญญาปานกลางต้องทำงานหนักเพื่อจะสอนนักเรียนที่เก่งให้ได้ ครูไม่ค่อยกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ ข้อเสนอแนะงานวิจัยที่ค้นพบคือ ควรมีการปรับปรุงการเตรียมครูด้านวิชาการ และส่งเสริมให้ครูพัฒนาอาชีพของตนให้มากขึ้น

เดชกุล มัทวานุกูล (2554) สรุปการศึกษาสภาพและประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์พบว่า ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพเห็นว่านักศึกษามีความพร้อมต่อการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับน้อย นักศึกษาเห็นว่าตนเองมีความพร้อมในการนำความรู้และทฤษฎีในกลุ่มวิชาเฉพาะด้านและวิชาชีพครู และความพร้อมของตนในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในระยะของการเปิดภาคเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจารย์นิเทศก์มีความเห็นต่อความพร้อมในการปรับตัวของนักศึกษากับสภาพบริบทของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่า การดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องมีการสร้างความพร้อมทั้งด้านการประสานงานระหว่างองค์กรผู้ผลิตและผู้ใช้ครูให้เข้าใจสภาพการณ์และจุดมุ่งหมายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ตรงกัน โดยมีการประสานการดำเนินการเป็นระบบ มีการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ได้ทบทวนเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่สำคัญ รวมทั้งการปรับตัวและทัศนคติ อีกครั้งหนึ่ง มีการทบทวนในเรื่องวิชาการ ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาครู ในการเตรียมการก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงอาจดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 ให้สังเกตการสอนและการปกครองชั้นเรียนของครู
- 1.2 ให้เรียนรู้ตลอดจนเข้าใจในการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก
- 1.3 ให้นักศึกษาพัฒนาความเข้าใจสถานการณ์ของโรงเรียน
- 1.4 จัดเสวนากับผู้เกี่ยวข้องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกฝ่าย
- 1.5 จัดการสัมมนาจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารครูที่เลี้ยงจากสถานศึกษาในประเด็นสำคัญต่างๆ ให้นักศึกษา

ฯลฯ

การสังเกตอาจอยู่ในช่วง 6-32 ชั่วโมงและน่าจะมีส่วนร่วมเข้าไปด้วย ควรจัดประสบการณ์เหล่านี้ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 จนถึงก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 ระหว่างออกฝึกปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการเตรียมการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ (ประพจน์ โสภณและ สุธีระ ประवालพฤกษ์, 2525 : 99-100)

- 2.1 เพื่อชี้แจงนโยบายจุดมุ่งหมายวิธีการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 2.2 เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือการสนับสนุนการดำเนินการ
 - 2.3 เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ การประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานได้
 - 2.4 เพื่อให้ได้ปฏิบัติจริงและนำผลงานไปใช้ในการปฏิบัติ
 - 2.5 เพื่อให้ได้แนวคิดและหาแนวทางป้องกันร่วมกัน
 - 2.6 เพื่อเสนอผลงานและแนวคิดใหม่
- 4.2 ขั้นตอนการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 การวางระบบการดำเนินการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 การนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 การวางระบบการดำเนินการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

หมายถึงการวางแผนการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ การส่งเสริมกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การวางแนวทางการปฏิบัติ การประสานงานโรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การเตรียมอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ การบริการส่งเสริมทั้งเอกสารและสิ่งต่างๆ โดยที่งานในส่วนนี้มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอก กระบวนการที่สำคัญคือกระบวนการมีส่วนร่วม

วานี เอี่ยมศรีทอง (2529) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินการงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 9 คน อาจารย์นิเทศก์ 22 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 170 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 201 คนพบว่า

1. การดำเนินการมีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมอาจารย์ เพื่อดำเนินการนิเทศ การส่งเสริมกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การวางแผนทางการปฏิบัติ ของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง/ครูที่ปรึกษา การนิเทศนักศึกษา ประเด็นต่างๆเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนการจัดสรรและกำหนดคุณสมบัติอาจารย์นิเทศก์ การเตรียมครูพี่เลี้ยง บริการส่งเสริมอาจารย์ พี่เลี้ยง การเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การกำหนดคุณสมบัตินักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดสัมมนานักศึกษาและการเข้าร่วมสัมมนาของอาจารย์พี่เลี้ยงยังทำ ได้น้อย

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะจากงานวิจัยพบว่า มีปัญหาเรื่องเวลาของอาจารย์ นิเทศก์ ในการนิเทศให้ได้ครบถ้วนตามที่กำหนด ความเข้าใจต่อนโยบายจุดมุ่งหมายการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังไม่ชัดเจน ผู้บริหารและคณะกรรมการยังมีปัญหาการดำเนินงาน นโยบาย ภาระงาน การควบคุมการปฏิบัติงาน การรับรู้และการสื่อสารงาน

เดชกุล มัทวานุกูล (2554) สรุปการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จากผู้บริหาร 54 คน ครูพี่เลี้ยงจำนวน 196 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 20 คน และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 466 คนในปีการศึกษา 2553 พบว่า มีการแสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการคัดเลือก โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้สอดคล้องกับคุณสมบัติตามระเบียบคุรุสภาหรือผ่านเกณฑ์ ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ของ ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ครูพี่เลี้ยงมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความพร้อมของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติ ตนก่อนการปฏิบัติหน้าที่ครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การมีศูนย์ประสานงานเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการมีส่วนร่วมของบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. อาจารย์นิเทศก์ มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติ และ หลักเกณฑ์ที่มีมาตรฐานในการคัดเลือกนักศึกษาครู การพัฒนาห้องปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ การประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งการกำหนดกิจกรรม โครงการพัฒนากระบวนการทศน์ให้กับนักศึกษาครู

4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ กำหนดยุทธศาสตร์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาสู่ความเป็นเลิศและการ

กำหนดแนวทางการวัดและการประเมินผลคุณภาพและประสิทธิภาพนักศึกษาครูที่สอดคล้องกับการเรียนรู้เฉพาะด้าน การประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข โดยบูรณาการผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เอกภูมิ จันทระขันตี, ชาตรี ฝ่ายคำตา และวรรณทิพา รอดแรงคำ (2555) ได้ศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี รายวิชาการสังเกตและปฏิบัติงานครูจากนิสิตครูวิทยาศาสตร์ 22 คนของสถาบันผลิตครูแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูว่า

1. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรมีการปฐมนิเทศอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ หลักเกณฑ์ วิธีการนิเทศ และการมอบหมายงานให้นิสิตเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน

2. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนิสิตครู เพื่อให้แต่ละคนได้ทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน

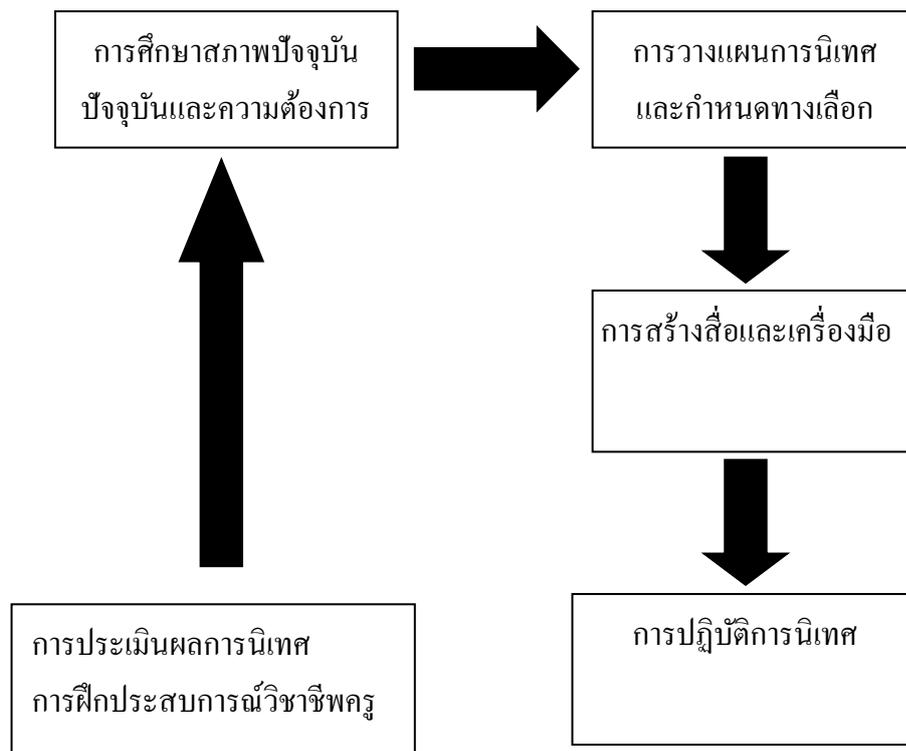
สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเชิงระบบระหว่างองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานสู่ความสำเร็จหลายกลุ่มบุคคล หลากหลายสถานะ และหลากหลายความคิดเห็นความต้องการ โดยมีนักศึกษาฝึกประสบการณ์เป็นผู้เยาว์ที่ต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ เชื่อมโยงภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เรียนรู้ในการปรับตนเองเข้าสู่ภาวะการณ์ต่างๆ เรียนรู้การแก้ปัญหา และการปฏิบัติสู่วิชาชีพครู รวมทั้งเรียนรู้ในการสร้างความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่เข้าสอน ต้องมีการสร้างและพัฒนาความรู้สึกร่วมต่อจิตวิญญาณในการเป็นครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นการดำเนินการจึงเป็นประเด็นที่มีรายละเอียดและขั้นตอนที่สำคัญมากมาย จนทุกทุกฝ่ายต้องหาทางออกที่ดี โดยช่วยกันพัฒนาการดำเนินงานส่วนนี้ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

ตอนที่ 2 การนิเทศการสอนของนักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การนิเทศการศึกษาเป็นการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประสานงานการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาทั้งทางโรงเรียน แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านยุทธวิธี การจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การประเมินผลการเรียนรู้ การปกครองชั้น การวิจัยชั้นเรียน การวางแผนการสร้างบุคลิกภาพ การเป็นครู เสนอแนะสื่อและแหล่งการเรียนรู้ สังเกตการณ์ปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติงานทั่วไปในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการในทุกๆด้าน ประเมินการสอนและการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครู โดยบันทึกการนิเทศและการประเมินผลในรูปแบบที่กำหนดทุกครั้ง และส่งผลการประเมินตามระยะเวลา ให้การแนะนำและมีส่วนร่วมในการประชุมเสวนาในทุกครั้งเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับทุกฝ่าย

การดำเนินการนิเทศจึงเป็นหัวใจที่จะต้องมีความร่วมมือทั้งภายใน และภายนอกสถาบันในด้านต่างๆ รวมทั้งตัวนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กระบวนการหนึ่งที่นิยมใช้ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีคือ กระบวนการมีส่วนร่วม การนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีส่วนร่วม แสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างมีส่วนร่วม
 ทีมา ครูรักษ์ ภิรมย์รักษ์ , 2538: 44

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่า การนิเทศเป็นกระบวนการช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีความสามารถในการปฏิบัติการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ผู้นิเทศจะต้องเริ่มต้นจากความเข้าใจสภาพของบริบทโรงเรียน ห้องเรียน ชั้นเรียน นักเรียน ตัวนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีการวางแผนการนิเทศให้นักศึกษาได้มีโอกาสทราบ จุดเด่น จุดด้อยที่ควรพัฒนา พิจารณาเครื่องมือ สื่อต่างๆที่ใช้ในการนิเทศให้นักศึกษาได้ทราบ

ได้รับการแนะนำ ทำการนิเทศแบบกัลยาณมิตรรวมทั้งใช้การประเมินที่นักศึกษามีส่วนร่วมรับรู้
ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นจากผู้นิเทศก์ในทุกโอกาส

4.3 การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนใหญ่จะมีมุมมองเป็นเพียงการประเมินสุดท้ายตามแบบประเมินของสถาบัน เพื่อตัดสินผลการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาเป็นคะแนนสรุปที่ได้เท่านั้น ในมุมมองของผู้วิจัยเสนอให้มีการ
ประเมินตามสภาพจริงที่จะทำให้กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกิด สัมฤทธิ์ผลพัฒนา
ที่ยั่งยืน จึงขอเสนอแนะประเด็นที่ควรประเมินดังนี้

1. การประเมินบุคคล ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ นักศึกษา
อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. การประเมินกระบวนการ ในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งหมด
3. การประเมินนโยบาย โครงสร้างและข้อกำหนด

กฤษณี สงสวัสดิ์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จากอาจารย์นิเทศก์ 15 คน ครูพี่เลี้ยง โรงเรียนเครือข่าย
85 คน และนักศึกษาฝึกสอน 150 คน พบปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านการติดตามผล มีความสำคัญมากที่สุดในการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู รองลงมาคือปัจจัยด้านการปฏิบัติ ส่วนปัจจัยด้านปรับปรุงและการแก้ไข
ควรให้ความสำคัญมากกว่านี้
2. มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการวางแผนเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบว่าด้วยการ
แต่งกายมีความสำคัญมากที่สุดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แต่ควรให้ความสำคัญการประชุม
เพื่อวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ กับครูพี่เลี้ยงให้มากกว่านี้
3. มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับนักศึกษาครู สามารถนำทฤษฎี
และหลักการต่างๆที่เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญมากที่สุด แต่การอภิปราย
ร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ กับครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาครู เกี่ยวกับผลการสอนของนักศึกษาให้
ความสำคัญน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการอภิปรายร่วมกันของทุก
ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการปฏิบัติเพื่อ
นำไปสู่การติดตามและประเมินผลต่อไป
4. มีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านการติดตามประเมินผลนักศึกษาครูเกี่ยวกับคุณธรรม

จริยธรรมและความเป็นครูมีความสำคัญมากที่สุด แต่ควรให้ความสำคัญการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลายๆวิธี อาทิ จากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผลงานของนักศึกษาครูให้มากกว่านี้

5. มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยด้านการปรับปรุงแก้ไข ของนักศึกษาครูที่นำประสบการณ์จริงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคมมากที่สุด แต่ควรให้ความสำคัญหน่วยงานผลิตครู และหน่วยฝึกสอนปรับปรุงและแก้ไข การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาครูอย่างต่อเนื่องให้มากกว่านี้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นกระบวนการที่สำคัญของการฝึกหัดครู ที่จะทำให้ได้สร้างครูที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามความคาดหวังในการจัดการศึกษา ถ้าเราต้องการให้ได้ครูที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์เป็นทั้งครูที่ดีและเก่ง มีสมรรถนะและมาตรฐานในการเป็นครูอาชีพทั้งสถาบันการผลิตครูและสถาบันผู้ใช้ครูต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง กล่าวคือยึดกระบวนการมีส่วนร่วม นำพระบรมราโชวาทของในหลวงที่พูดถึงการแก้ปัญหาอย่างเข้าถึงและเข้าใจ ก็จะทำให้ปัญหาสำคัญของวงการศึกษายของไทยน้อยลงคือการได้ครูที่ดีมีคุณภาพของชาติ

5. บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และโรงเรียนสาธิตกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการอภิปรายและสนทนากลุ่มเป้าหมายอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง/ครูที่ปรึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การสังเกตการณ์ปฏิบัติงานของ ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดจนเอกสารของคณะครุศาสตร์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เป็นวิทยาลัยครูเชียงใหม่จนถึงปัจจุบันได้ผลการศึกษาดังนี้

1) สภาพพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีอายุการก่อตั้งยาวนานกว่า 90 ปี มีฐานเดิมของการเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูมาก่อน ซึ่งถือเป็นความชำนาญและเป็นจุดแข็งที่ควรแก่การภาคภูมิใจ แต่เนื่องด้วยสภาพของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ได้ถูกยกระดับขึ้นทัดเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาออกไป ทำให้จุดเน้นและทรัพยากรการลงทุนต้องกระจายสู่สาขาต่าง ๆ จนทำให้งานผลิตครูมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้จะต้องรองรับการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี งานที่ได้รับผลกระทบอย่างยิ่ง คืองานของ ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์

สภาพพื้นฐานของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ดำเนินการงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากที่เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับการผลิตครู

อย่างเดียวกันเป็นการทำงาน โดยแยกคณะดูแลงานสาขาการศึกษาและจากที่มีสำนักวิชาการดูแลมาเป็นคณะครุศาสตร์ ดูแลโดยประสานความร่วมมือกับคณะต่าง ๆ ในการนิเทศนักศึกษา ปัจจุบันการบริหารงานหลักสูตรสาขาการศึกษาอยู่ในลักษณะกระจายและประสานให้หลาย ๆ คณะดูแล ทำให้การพัฒนางานขาดเอกภาพเท่าที่ควร คณะครุศาสตร์ใช้วิธีการจัดการนิเทศแบบเดิม คือใช้อาจารย์จากสาขาวิชาต่าง ๆ จากทุกคณะ ออกไปนิเทศร่วมกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งโครงสร้างความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ที่จะเห็นว่า ขาดเอกภาพในการดูแลสาขาการศึกษาโดยตรงทุกสาขา จึงทำให้งานของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครุศาสตร์ไม่อยู่ในฐานะที่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่เท่าที่ควร

พื้นฐานความรู้ความเข้าใจของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏต่องานปฏิบัติการศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย อาจกล่าวได้ว่ามีคณาจารย์ครุศาสตร์ส่วนหนึ่งที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการศึกษาอย่างใกล้ชิด คณาจารย์บางส่วนเพียงรับรู้รับทราบ แต่ประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลงานการศึกษายังมีไม่มากนัก เพราะเป็นช่วงการเปลี่ยนผ่านจากคณาจารย์รุ่นเดิมมาสู่รุ่นใหม่ที่ตามช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงของการเกษียณงานราชการเป็นจำนวนมากที่ส่งผลกระทบต่อครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยขณะนี้ การมีโอกาสนิเทศหรือประสบการณ์ภายนอกในการร่วมกิจกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้หรือรับรู้ถึงการเคลื่อนไหว นิเทศ ติดตามงาน ร่วมพัฒนา งานวิจัยหรือเป็นวิทยากรด้านการปฏิบัติการเรียนรู้ ปฏิบัติการศึกษายังไม่เพียงพอที่จะเป็นกลุ่มผู้นำของวงการศึกษานี้ในท้องถิ่น อาจารย์นิเทศจากต่างคณะยังรับรู้เรื่องราวการเคลื่อนไหวในวงการศึกษาน้อยมาก ด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าโดยประสบการณ์ วิทยุฒิ คุณวุฒิและภาระด้านงานสอนทั้งภาคปกติและโครงการพิเศษที่ผ่านมา ทำให้คณาจารย์คณะครุศาสตร์ และคณะอื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังขาดความแกร่งในการพัฒนาผลงานด้านการพัฒนาครูและสถานศึกษาให้ปรากฏเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

พื้นฐานสภาพการเตรียมนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์ รายวิชาการศึกษาที่ได้ศึกษาได้ให้ความรู้ แก่นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์ ให้มีความรู้เรื่องการปฏิบัติการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษา 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) 2553 ทำให้ผู้เรียนรับรู้การจัดการเรียนรู้แนวใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รู้ข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของครู ผู้บริหารในแนวใหม่ที่ควรเป็น นักศึกษาได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เริ่มตั้งแต่ ปี 2, ปี 3 และ 4 ก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบในปีที่ 5 มีทักษะปฏิบัติในห้องเรียน จากการศึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งการเขียนแผนการสอนแบบจุลภาค การฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการวิจัย ได้รู้จักสถานศึกษาล่วงหน้าระหว่างฝึกประสบการณ์ช่วงแรก ทางศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครุศาสตร์ ประสานให้มีครูพี่เลี้ยงจากโรงเรียนทำหน้าที่ร่วมกับอาจารย์

นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังมีการเข้ามาสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์ ทำให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและได้แนวทางในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาและรับข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากที่ประชุมหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีการประชุมสัมมนาเพื่อสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ ที่หน่วยฝึกประสบการณ์ให้สาขาวิชาได้ทราบและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มเพื่อน ตลอดจนได้ประเมินตนเองก่อนสำเร็จการศึกษา

จะเห็นว่าการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจากวิทยาลัยครูที่ดูแลรับผิดชอบงานผลิตครูในระดับวิทยาลัยซึ่งมีความเป็นเอกภาพสูงมาก โดยผู้อำนวยการวิทยาลัยครูเชียงใหม่ที่รับผิดชอบโดยตรง มาเป็นการบริหารที่มีคณะครุศาสตร์เป็นผู้ดูแลหลัก โดยมีคณะอื่นๆ ร่วมปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งในการดำเนินการในสภาพปัจจุบันควรได้ตรวจสอบ ปรับปรุงพัฒนาเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจภารกิจของงานและความรับผิดชอบด้านต่างๆร่วมกัน

2) เป้าหมายที่ต้องการการร่วมมือกันในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีความสามารถและมีคุณภาพสมเป็นครูมืออาชีพที่เป็นความต้องการของประเทศ ที่สำคัญมี 3 ประการ คือ เป้าหมายร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การร่วมมือและรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และระบบบริหารจัดการในองค์กร

(1) เป้าหมายร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความประสงค์ให้นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จากประสบการณ์ตรงที่ได้รับในสถานศึกษา แนวทางสำคัญคือโรงเรียนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ประสบการณ์ที่ดีต่อนักศึกษาได้ทุกด้าน สามารถดูแลให้คำแนะนำเหมือนเป็นครู/อาจารย์โดยตรง แม้นักศึกษาที่โรงเรียนรับไปอาจเป็นการเพิ่มภาระให้กับโรงเรียน แต่หากโรงเรียนเข้าใจ ในความสำคัญของการร่วมมือกันจะช่วยให้ได้บัณฑิตครูที่สามารถเป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงานผู้ใช้ครูในอนาคต ส่วนสถานศึกษาส่วนใหญ่มักคาดหวังจะได้นักศึกษา ซึ่งมีความรู้ภาคทฤษฎีที่ทันสมัยจากสถาบัน ซึ่งพร้อมจะนำวิธีการใหม่ๆ โดยเฉพาะด้านการสอน ด้านวิชาการ ไปเป็นผู้นำในโรงเรียน รวมทั้งได้บุคลากรช่วยปฏิบัติงานเพิ่ม กรณีที่ได้นักศึกษาดีและเก่ง มีความรับผิดชอบสูง สถานศึกษามักพึงพอใจ แต่ถ้าได้นักศึกษาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง เช่น มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มักทำให้โรงเรียนไม่ยอมรับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์ต่อไปอีก

จะเห็นว่าโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์มีความคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยผลิตนักศึกษาที่มีความเหมาะสมในการเป็นครูแล้วทุกด้าน ไปช่วยปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน มหาวิทยาลัยคาดหวังให้โรงเรียนเป็นแหล่งเพิ่มเติมประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษาเป็นครูที่

สมบูรณพร้อม จึงควรได้มีการประชุมทำความเข้าใจกันและรับทราบบริบท ปัญหา ความต้องการกันโดยตรงไปตรงมา มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ฟังพากันได้ประโยชน์ร่วมกันและควรมีโครงการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ที่สมบูรณตามปรัชญาการศึกษาที่ศรัทธา

(2) การร่วมมือและรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่

บริบทขององค์กร ปัจจุบันสิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องทบทวน คือระบบการนิเทศที่ต้องสร้างความเข้าใจทั้งภายในและภายนอกให้ชัดเจน รวมทั้งแก้ไขข้อจำกัดการบริหารจัดการทั้งหมดให้เข้มแข็ง การดำเนินการเตรียมนักศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์ ต้องให้สามารถออกไปร่วมงานการจัดการบริหารการศึกษาของโรงเรียนได้ในทุกด้าน สามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ดังคำกล่าวของอาจารย์พี่เลี้ยงกลุ่มหนึ่งที่ว่า “ปัจจุบันศูนย์ศึกษาการพัฒนาครูกับงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังไม่เอื้อสัมพันธ์กัน และรวมถึงโครงสร้างการบริหารจัดการของคณะครุศาสตร์ ยังเป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน” จากบริบทเช่นนี้ทำให้งานผลิตและพัฒนาครูในความคิดเห็นของสถานศึกษาเครือข่าย ยังแสดงความคิดความรู้สึกละเลยยังไม่ได้รับประโยชน์จากหน่วยงาน มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเท่าที่ควร เมื่อมีการค้นพบจุดบกพร่องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในแต่ละรุ่น ต้องหันหน้ามาคุยกันทำความเข้าใจกัน ทั้งตัวนักศึกษา ครูผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ตัวแทนศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และออกแบบความร่วมมือให้เป็นที่พึงพอใจและปฏิบัติได้จริง

จะเห็นว่าการนำเสนอชี้ให้เห็นว่าการพัฒนางานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับการพัฒนาครูในทุกระดับทั้งส่วนผู้ใช้ครูและผู้ผลิตครูเพื่อให้เกิดการสอดประสานร่วมกันในการดำเนินการพัฒนานักศึกษา สถานศึกษาและครูประจำการอย่างได้ผล

(3) ระบบบริหารจัดการในองค์กร

ระบบบริหารจัดการของคณะครุศาสตร์และงานบริหารศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตลอดจนงานบริหารภาควิชา และหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาปัจจุบัน ไม่อยู่ในระบบโครงสร้างงานที่เป็นเนื้อเดียวกันโดยสมบูรณ อาจกล่าวได้ว่าระบบบริหารของคณะครุศาสตร์ไม่สามารถเป็นที่พึ่งโดยตรงของโรงเรียนเครือข่ายได้อย่างจริงจัง ตรงความต้องการและตัดสินใจได้จริง การตัดสินใจใดใดที่เกี่ยวกับกิจกรรมภายนอกยังต้องได้รับการพิจารณาจากมหาวิทยาลัย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบงานปฏิรูปการศึกษาของท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัย จึงอยู่ในลักษณะฟังพากันในระดับกลุ่มบุคคลมากกว่าในระบบขององค์กรต่อองค์กร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์นิเทศก์ คณะครุศาสตร์ให้ข้อมูลว่า “พอหมดวาระคณะเก่าก็หมดงาน” หรือ “ทีมงานบริหารใหม่จะทำงานสานต่อทีมเก่าหรือไม่” หรือ “ระบบอย่างนี้ทำให้อาจารย์ผู้สอนชอบสอน

มากกว่านิเทศ” หรือ “งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในสาขาวิชาตามหลักสูตร หัวหน้าภาคก็ตัดสินใจดำเนินการอะไรไม่ได้” ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเป็นความแตกต่างจากการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเปลี่ยนแปลงและออกคำสั่งในการบริหารจัดการได้โดยตรง หากมีสภาพปัญหาและสมควรปรับแก้

จะเห็นว่าการนำปัญหาการวิจัยชั้นเรียนไปประจุมร่วมกันผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีข้อเสนอให้การดูแลงานวิจัยชั้นเรียนของนักศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนเคยให้มีที่ปรึกษางานวิจัยชั้นเรียนเพียงคนเดียวกลายเป็นมีคำสั่งให้ครูพี่เลี้ยงทุกคนมีหน้าที่ในการดูแลงานวิจัยชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ตนเองเป็นครูพี่เลี้ยง โดยมีอีกหนึ่งท่านที่เคยทำหน้าที่ที่ปรึกษางานวิจัยเป็นผู้ประสานการช่วยเหลือทั้งหมดซึ่งจะได้ตรวจสอบการปรับเปลี่ยนต่อไป ส่วนข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย เช่น "ควรให้นักศึกษาลงทะเบียนล่วงหน้า" หรือ "ควรพัฒนาหรือสร้างความชัดเจน ในบทบาทหน้าที่ครูพี่เลี้ยง" หรือ "ควรปรับระบบการให้คะแนนการตรวจสอบ" จะเห็นว่าในระดับสถานศึกษาผู้บริหารสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ทันที ในขณะที่ฝ่ายมหาวิทยาลัยทำได้เพียงรับข้อเสนอไปสู่คณะและมหาวิทยาลัยพิจารณาต่อไป

3) พื้นฐานของบุคลากร

พื้นฐานของบุคลากรประกอบด้วยความคาดหวัง วิสัยทัศน์ ความรู้ ความเข้าใจในงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้านการทำวิจัยชั้นเรียน คุณภาพของนักศึกษาและอาจารย์ ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

(1) ความคาดหวัง / วิสัยทัศน์

นักศึกษาฝึกประสบการณ์มีความคาดหวังที่จะได้รับประสบการณ์ตรงที่ดีทางวิชาชีพจากสถานศึกษามาก ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “เลือกโรงเรียนจากข้อมูลเดิมของรุ่นพี่” ส่วนศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น มีหลักในการเลือกโรงเรียนโดยพิจารณาจากเกณฑ์ครูสุภา เช่น การมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีครูพี่เลี้ยงที่มีคุณภาพและเข้าใจระบบความร่วมมือกับสถาบัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่นที่ตั้งของโรงเรียนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีปัญหาในการทำงานล่วงเวลาหรือมีปัญหาในการเรียนซ่อมเสริมระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องการไปโรงเรียนที่เดินทางไป – กลับสะดวก ในขณะที่ภาควิชาต่าง ๆ ใช้ข้อมูลสะสมเกี่ยวกับโรงเรียน ด้านระบบบริหารจัดการและศักยภาพในการดูแลนักศึกษาประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียน จึงสรุปได้ว่าแต่ละฝ่ายต่างมีการนำข้อมูลสะสมเดิมมาประกอบการพิจารณาจัดการฝึกประสบการณ์ เพื่อตอบสนองความคาดหวังข้างต้นตลอดมา อย่างไรก็ตามศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยประสานการดำเนินการ

กลั่นกรองความเหมาะสมให้ในด้านจำนวนที่เหมาะสม ตลอดจนอาจมีการส่งนักศึกษากลับไปฝึกสอน ในภูมิลำเนาของนักศึกษาเองตามความต้องการของสถานศึกษา นักศึกษาและความสามารถในการนิเทศตามเกณฑ์ของภาควิชา ในขณะที่โรงเรียนต้องการได้นักศึกษาที่ตรงวิชาเอกที่กำลังขาดอัตรากำลังเป็นหลักและต้องการนักศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมในการเป็นครู มีจิตวิญญาณที่ดีเป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่าความคาดหวังของทั้งสองฝ่ายอาจยังไม่สอดคล้องกันนัก

(2) ความรู้ ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้อง

คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏและนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ จากการได้สอนและได้เรียน การรับทราบขั้นตอนข้อกำหนดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกณฑ์การเลือกแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคุรุสภา พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ตรงได้สัมผัสงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาครูต้นแบบ โรงเรียนต้นแบบ การวิจัยชั้นเรียน โครงการอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาครูไม่มีวุฒิ งานประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารโรงเรียนแบบ SBM และอีกหลายประเด็น ในส่วนของมหาวิทยาลัยยังมีอาจารย์บางส่วนที่ยังทราบไม่ชัดเจน มหาวิทยาลัยยังไม่สามารถจัดอาจารย์ถ่ายทอดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เต็มศักยภาพโดยตรง เพราะเป็นระบบการจัดผู้สอนแบบยึดภาระงานเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าประสบการณ์ อาจารย์ที่เข้าสอนในแต่ละหมู่เรียน จึงยังมีศักยภาพที่แตกต่างกันในด้านความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางของการปฏิรูปการเรียนรู้ การทำวิจัย โดยผู้รู้อาจไม่มีโอกาสสอน ผู้สอนอาจไม่มีประสบการณ์ตรง

(3) คุณภาพของนักศึกษา

นักศึกษาได้รับการฝึกทักษะในงานปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนจากมหาวิทยาลัยบ้าง เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และจัดทำแผนการสอน ฝึกใช้ทฤษฎีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เรียนรู้ระบบการบริหารงานของโรงเรียนแบบ SBM การประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงที่หลากหลาย การจัดการเรียนรวม การวัดผลผู้เรียนตามสภาพจริงและการวิจัยชั้นเรียน อย่างไรก็ตามนักศึกษายังต้องการได้รับทักษะเพิ่มเติมจากทางโรงเรียนอีกมาก รวมทั้งนักศึกษาปัจจุบันต้องได้รับการฝึกฝนด้านความพากเพียรและความอดทนให้มาก ดังคำกล่าวของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายท่านหนึ่งที่ว่า “นักศึกษามัธยมนี้ไม่อดทนไม่สู้งาน” และคำกล่าวของผู้บริหารอีกท่านหนึ่งที่ว่า “ถ้านักศึกษาขาดความรับผิดชอบ โรงเรียนก็ขอสงวน”

(4) คุณภาพของอาจารย์

คณาจารย์คณะครุศาสตร์มีประสบการณ์ตรงและยาวนานด้านการสอนโดยตรง มีโอกาสร่วมพัฒนางานกับท้องถิ่น มีประสบการณ์และความตั้งใจพัฒนาอาชีพของตนค่อนข้างสูง

มีการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดกันระหว่างรุ่นต่อรุ่น อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอุปสรรคในช่วงแห่งการเปลี่ยนผ่านดังกล่าว ทำให้ไม่อาจมั่นใจได้มากนักในด้านคุณภาพโดยรวม อาจารย์ผู้สอนทุกคนพยายามฝึกฝนอบรมให้นักศึกษามีความตื่นตัว กระตือรือร้นต่อการมีโอกาสเป็นครูอาชีพ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ก็ตั้งใจศึกษาการประกอบวิชาชีพ พร้อมกับพยายามในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

(5) ข้อจำกัด คือการพัฒนาก้าวไปได้ไม่ไกล เพราะปัญหาด้านโครงสร้างบริหารจัดการ การแบ่งสายงานความรับผิดชอบทั้งในส่วนมหาวิทยาลัยและคณะครุศาสตร์ ที่ทำให้งานต่างๆยังไม่ร้อยรัดเข้าด้วยกันอย่างมีพลังเพียงพอ ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “โรงเรียนได้นักศึกษาไม่ตรงกับที่ขอ” หรือ “โรงเรียนขอมาหลายหนแล้วไม่ได้สักที” การศึกษาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า ความเข้าใจ ความต้องการและการปฏิบัติในทุกระดับยังขาดการประสานถึงจุดประสงค์ วิธีการที่สอดคล้องต้องกัน ทำให้การดำเนินการยังขาดความชัดเจนในระบบ ที่จะสนองความต้องการในแต่ละกลุ่ม

4) คุณภาพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ปัจจุบัน มีจำนวนห้องเรียนทั้งเตรียมอนุบาล อนุบาล และประถมศึกษา รวม 19 ห้องเรียน มีห้องเรียนพิเศษเป็นชั้นเรียนห้อง Construction อายุเฉลี่ยในการทำงานของครูประมาณ 10 ปี อัตราส่วนของครู : นักเรียนเป็น 1:16 คน ปรัชญาของโรงเรียนคือ “เลิศวิชา พละนามัยเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม” ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ อยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ ดี มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ในส่วนครู อยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับดี ในส่วนผู้บริหารอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ ดี ด้านคุณภาพผู้เรียน จุดเด่นผู้เรียนมีระบบการวางแผนทำงานให้สำเร็จ มีการนำเสนออย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน จุดที่ควรพัฒนา นักเรียนควรได้รับการเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการทำงานในระดับที่สูงขึ้น จุดเด่นด้านการจัดการศึกษา มีครูที่สอนตรงตามวิชาเอกและครบทุกชั้น ครูผู้สอนทุกคนผ่านการสอนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี จุดที่ควรพัฒนาคือ ครูต้องมีวิจัยรองรับในการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนควรพัฒนาระบบการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนมีการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบให้มากขึ้น ทั้งนี้ครูต้องได้รับการสนับสนุนในการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องครบทุกชั้น ครูควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ปัญหาบางประการที่ควรคำนึง เช่น การลาออกจากงาน ทำให้ ขาดครูบางกลุ่มสาระในบางช่วงเวลาก่อนหาทดแทน ครูบางส่วนยังขาดประสบการณ์การทำวิจัย หรือไม่สนใจงานด้านการวิจัย ครูบางท่านจึงไม่สามารถทำหน้าที่ผู้นิเทศก์ นักศึกษา ที่ได้ผลดีพอตามที่มุ่งหวัง อย่างไรก็ตามอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่ ยังมีความคิดเห็นตรงกันว่า “โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ยังเป็น

แหล่งเรียนรู้งานในหน้าที่ครูที่ดี เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเรียนรู้งานบริหารจัดการ เรียนรู้งานปฏิบัติการ เรียนรู้และเรียนรู้งานอื่นๆอีกมาก โรงเรียนจึงยังคงถือได้ว่าเป็นห้องปฏิบัติการที่สำคัญของงานผลิตครูอยู่ในปัจจุบัน”

(1) ด้านผู้บริหาร ส่วนใหญ่อาจารย์และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ มีโครงการการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ นำพาโรงเรียนเป็นเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของบุคลากรครูที่สอดคล้องกันว่า “ผู้บริหาร มีการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม” หรือ “มีความสามารถในการบริหาร มีระบบกำกับติดตามงาน” โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีเกียรติภูมิของโรงเรียนที่ปรากฏด้านการพัฒนาให้นักเรียนดี เก่งและมีความสุข

(2) ด้านครูผู้สอนในโรงเรียน จากข้อมูลการวิจัย ศึกษาจากการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกพบว่าครูผู้สอน มีการวิเคราะห์หลักสูตร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เขียนแผนการสอน มีการใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายและจัดการสอนแบบบูรณาการมากที่สุด คณะครูมีโครงการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนมากมาย เช่นการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมโครงการต่างๆ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม กิจกรรมทักษะศึกษาเชื่อมโยงกับชีวิต กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมทางภาษา กิจกรรมโรงเรียนสีขาว กิจกรรมประชาธิปไตย เป็นต้น ในส่วนของครูมีโครงการอบรมภาษาอังกฤษสำหรับบุคลากรโรงเรียนสาธิต โครงการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โครงการพัฒนาวิชาการ โรงเรียนโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ผลการประเมินในระดับดีเยี่ยมของครู อยู่ที่มีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพให้เกิดกับผู้เรียนทุกด้าน ออกแบบการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้คำแนะนำคำปรึกษาแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนด้านการเรียนด้วยความเสมอภาค ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนเต็มเวลาเต็มความสามารถ

(3) ส่วนด้านผู้เรียน นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับโครงการกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ต่างในโรงเรียน เช่นห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ สวนสมุนไพร ลานพุทธธรรม ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสาระศิลปะและดนตรี และแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนอีกมากมายซึ่งการประเมินคุณภาพการศึกษาสรุปว่า ห้องเรียนห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่นและมีแหล่งเรียนรู้ที่ดีในระดับดีเยี่ยม ห้องสมุดสาระสนเทศ และกิจกรรม/โครงการที่ได้รับประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นแหล่งประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการผลิตครูให้ถึงพร้อมในด้านคุณภาพสิ่งสำคัญของมหาวิทยาลัยคือการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมทุกด้านก่อนออกฝึกประสบการณ์และประสานสร้างร่วมพัฒนากับโรงเรียนในหลักการเป็นโรงเรียนเครือข่ายที่พร้อมรับการร่วมกันผลิตครูดีมีคุณภาพ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ยังต้องการการพัฒนาการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มศักยภาพห้องปฏิบัติการ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากการศึกษาบริบทของมหาวิทยาลัยและโรงเรียนสาธิตที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าว ผู้เขียนเสนอว่าควรได้มีการร่วมกันพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นการปรับวัฒนธรรมแนวความคิดการทำงาน 3 ประเด็น ดังนี้

1. สร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้เห็นประโยชน์ในการร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาจุดอ่อนต่างๆในเชิงเกื้อกูลกัน ให้กลายเป็นความเข้มแข็งและผลักดันให้การพัฒนาเป็นพันธกิจหนึ่งขององค์กรอย่างสอดคล้องกัน

2. สร้างการมีส่วนร่วมทุกระดับ ระหว่างหน่วยงานผู้ผลิตครูและหน่วยงานผู้ใช้ครู ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตรวจสอบและพัฒนา ให้เกิดการปฏิรูปการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเป็นศูนย์ประสานและดำเนินการหลักในเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างสื่อ นวัตกรรม การวัดผลการประเมินผล การวิจัยชั้นเรียน และวิธีการในแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีระบบติดตามผล

6. การวิจัยชั้นเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ต้องการปฏิรูปการทำงานของครูให้เป็นครูวิชาชีพ รวมทั้งการที่ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้มีการกล่าวถึงหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 (5) ใจความสำคัญว่า

“ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ”

และมาตรา 30 กล่าวว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา”

จากข้อความใน พ.ร.บ.การศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ความพยายามพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัย แก้ปัญหาหรือหาคำตอบใหม่ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมของศาสตร์วิชาครูที่เชื่อถือได้ ความเป็นจริงในทางปฏิบัติ นั่นคือการทำวิจัยชั้นเรียนให้รู้ชัดในปัญหา หาวิธีการดำเนินการอย่างเป็นระบบย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ว่าการดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตามความเคยชิน

6.1 ความหมายของการวิจัยชั้นเรียน

ทัศนาศาสตร์ (2543 : 6-11) แสดงทัศนะไว้ว่า เป็นการคาดหวังว่าเมื่อครูทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน แล้วจะทำให้ครูเกิดความรู้และมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าในด้านต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ

พิชิต ฤทธิรัฐ (2544 : 367) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนคือร่อยกรการพัฒนาผู้เรียน อย่างเป็นระบบ หรือเป็นกระบวนการแก้ปัญหา หรือแสวงหาคำตอบจากข้อสงสัยที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของครู ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน อาจเป็นรายบุคคล รายกลุ่มหรือ ทั้งชั้นเรียนอย่างมีขั้นตอน

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ครูผู้สอนจัดกระทำกับกลุ่มผู้เรียนที่ตนรับผิดชอบอยู่ ผลการวิจัยจึงไม่จำเป็นต้องสรุปอ้างอิงไปถึงกลุ่มอื่นและไม่จำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูง เพราะเป็นการวิจัยที่ครูทำเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนเอง แลทำกับนักเรียนกลุ่มเล็กที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ปัญหบางประการ บางเรื่องเพื่อจะได้เรียนรู้ทันเพื่อนกลุ่มใหญ่หรือพัฒนาเต็มศักยภาพของเขา

อัจฉรา สระวาสี (2544: 15-19) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนั่นคือการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องหลักสูตร วิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลโดยการศึกษาวิจัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการสอน หรือเพื่อปรับปรุงพัฒนางานสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชาติรี เกิดธรรม (2544: 14-15) กล่าวว่า ขอบเขตการทำวิจัยชั้นเรียนจะให้ความสำคัญกับการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ สื่อที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน หรือเทคนิคการสอน

กรมวิชาการ (2545 : 9) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนเป็นกระบวนการค้นหาความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ สามารถนำผลการค้นพบมาแก้ไข การเรียนรู้หรือตัดสินใจพัฒนา การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเนื่องจากการวิจัยเป็น กระบวนการเชิงระบบที่ใช้การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไป จะเริ่มต้นจากขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา จนถึงขั้นการสรุปและรายงานผล

ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545 : 4) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนเป็น กระบวนการในการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ครูรับผิดชอบ อย่างเป็นระบบ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุของปัญหา แล้วหาวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาที่เชื่อถือได้ เช่น การสังเกต จดบันทึกและวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการ จัดการเรียนการสอนของครูและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

สุวิมล ว่องวานิช (2553:21) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่สามารถนำผล มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆในชีวิตประจำวันของตนเอง ให้ทั้งตนและกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน ได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อการ พัฒนาทั้งครูและผู้เรียน

นพวรรณ ศรีเกตุ (2557 : 3-4) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็น กระบวนการที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของตนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูมีความเป็นวิชาชีพและ มีความเป็นศาสตร์ในวิถีวิทยาของการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

สรุปได้ว่าการวิจัยชั้นเรียนหมายถึงกระบวนการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาหรือสภาพแวดล้อม ในชั้นเรียนนั้น ๆ โดยครูผู้วิจัยดำเนินการจนสามารถค้นพบคำตอบหรือได้ผลการศึกษาดตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปรากฏผลให้สังเกตหรือประเมินได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ

6.2 ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัยชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2542 : 5) กล่าวว่า การวิจัยชั้นเรียน เป็นสิ่งที่เกิดจากแนวคิดพื้นฐานใน การบูรณาการวิธีการปฏิบัติงาน กับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการพัฒนา หลักสูตรและการปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย เป็นการ

พัฒนาวิชาชีพครู แสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ และส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ชูศรี วงศ์รัตน์, วันทยา วงศ์ศิลป์ และ สิริกาญจน์ โกศล (2544: 14) กล่าวว่า วิจัยชั้นเรียนจะมีประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของครูเอง ซึ่งผลการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาจะไปปรากฏที่คุณภาพของผู้เรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2544: 14-15) ได้กล่าวถึงความสำคัญการวิจัยชั้นเรียนว่า

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะและการทำวิจัยประยุกต์ การตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรงเนื่องจากพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเนื่องจากนำไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ไขปัญหา
5. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิภาพ
6. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

อนุวัติ คุณแก้ว (2545 : 3) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยชั้นเรียนต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อนักเรียน โดยจะช่วยให้สภาพปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาในการเรียน หรือพฤติกรรมต่างๆ ได้รับการส่งเสริมหรือแก้ไขให้ดีขึ้น
2. ความสำคัญต่อครู ทำให้ครูทราบสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีปัญหาสิ่งใดบ้างที่นักเรียนยังไม่เข้าใจทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถสร้างเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
3. ความสำคัญต่อโรงเรียน ผลงานวิจัยชั้นเรียนจะช่วยสนับสนุนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายนอกได้อย่างดี ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ
4. ความสำคัญต่อวิชาชีพครู จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษา ช่วยให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ มีแนวทางการแก้ปัญหา ทำให้วิชาชีพครูมีมาตรฐานยิ่งขึ้น
5. ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทำให้มีการจัดการศึกษาด้วยวิธีการที่น่าเชื่อถือ ทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพ ส่งผลให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

กานดา พูนลาภทวี และ วรณดี แสงประทีปทอง (2546: 20-21) กล่าวว่าวิจัยชั้นเรียนนั้นปัญหาที่นำมาวิจัยได้จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ครูพบและต้องการแก้ไข ซึ่งขอบเขตปัญหาการวิจัยชั้นเรียนค่อนข้างแคบและเฉพาะเจาะจง ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติ การสะท้อนผลการปฏิบัติ มีการวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาข้อมูล จากนักเรียนทุกคนในห้องที่สอน เป็นการศึกษากลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ไม่ใช่เป็นการศึกษาจากนักเรียนบางคนเป็นตัวแทนกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย

จึงกล่าวได้ว่าการวิจัยชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งในงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในส่วนที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ จึงควรดำเนินการให้สอดคล้องต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบที่รู้จักกันดี คือวงจรคุณภาพของเดมมิง ผลที่เกิดขึ้นจะมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษาทั้งผู้เรียน ครู สถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้เรียนมีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล รูปแบบการสอนเพียงแบบเดียว จึงมักไม่เกิดผลกับผู้เรียนทุกคนและอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ ของผู้เรียนบางคน เช่น ความสนใจเรียน ความประพฤติ เจตคติ การเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อครูผู้สอนคนอื่นที่จะรับช่วงต่อไปในวิชาต่าง ๆ หรือในระดับช่วงชั้นต่าง ๆ ถ้าครูได้ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขให้พฤติกรรมของผู้เรียนดีขึ้น เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพอใจ ไม่มีปัญหาการเรียน เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ตามเป้าหมายการจัดการศึกษา จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากเยาวชนลดน้อยลง มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง

2. ประโยชน์ต่อครู ได้ฝึกฝนการทำงานที่เป็นระบบจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และรับช่วงต่อการทำงานเป็นทีมในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การร่วมมือร่วมใจกันในการวางแผน การสอน ออกแบบการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การประเมินผลการทำงาน การรู้จักตนเอง รู้จักผู้เรียนมากขึ้น ความมั่นใจต่อการปฏิบัติงาน การได้คิดสร้างสรรค์งาน และผลงานทางวิชาชีพ ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งความเชื่อมั่นในตนเองต่อประสบการณ์ในการสอน ความมั่นใจต่อผลการสอนจนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียน

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน เป็นการสร้างผลงานร่วมกันของเพื่อนครูผู้อยู่ในแวดวงวิชาชีพเดียวกัน ความเข้าใจการทำงานซึ่งกันและกันระหว่างหมวดวิชา จนสามารถบรรลุการทำงานได้ในการบูรณาการเนื้อหา สาระวิธีการ การได้ครูที่มีการพัฒนาความสามารถ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เป็นการยกระดับมาตรฐานงานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง จะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของบุตรหลานชัดเจนอย่างมีหลักฐาน เพราะการวิจัยชั้นเรียนจะเน้นแนวทางปฏิรูปการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดการศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ผู้ปกครองจะได้เข้าร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู

จึงเห็นสภาพความเป็นไปที่เด่นชัดของบุตรหลานของตนจะให้เกิดความร่วมมือที่เป็นประโยชน์กับคณะครูในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนานักเรียน

5. ประโยชน์ต่อวงการศึกษ ผลงานวิจัยชั้นเรียนที่เกิดขึ้นต่อวงวิชาชีพครูสามารถนำไปประชุมสัมมนา จัดตั้งเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนว่าการดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะกับบริบทของตน ช่วยสร้างสังคมการศึกษาที่ก้าวหน้าไม่หยุดนิ่ง มีสาระความคิด ความรู้ใหม่ ๆ กระตุ้นให้แสวงหาประสบการณ์ที่มีคุณค่าตลอดชีวิตในอาชีพของความเป็นครูและเอื้อให้เกิดการสร้างผลงานทางการศึกษาต่อผู้อยู่ในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เป็นภาพลักษณ์ครูที่สังคมต้องการในเชิงคุณภาพ

6.3 บทบาทผู้มีส่วนส่งเสริมการทำงานวิจัยชั้นเรียน (สุวิมล ว่องวานิช, 2544 :78 -80)

1. หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัย ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมพัฒนา ติดตามความก้าวหน้า

2. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบาย สนับสนุน วางระบบกำกับกระตุ้น ติดตาม สร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางระบบฐานข้อมูล

3. ผู้มีหน้าที่นิเทศก์ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ให้ความรู้และการปฏิบัติงานวิจัยแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เสนอเอกสารตัวอย่าง ส่งเสริมการพัฒนา การแก้ปัญหา

4. ครูในโรงเรียน มุ่งมั่นสนใจการทำวิจัยชั้นเรียน ติดตามข้อมูลข่าวสารให้ ความสำคัญกับการประชุมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ร่วมกิจกรรมเผยแพร่ผลการวิจัย

5. พ่อแม่ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งในฐานะผู้ให้ข้อมูลและเป็นผู้มีส่วนในการพัฒนาผู้เรียน

6. นักเรียน ให้ความร่วมมือในการวิจัยกับครูหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในฐานะเป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย เป็นผู้ให้ข้อมูล และมีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัย

6.4 ปัญหาการทำงานวิจัยชั้นเรียน นักการศึกษาหลายท่านได้สรุปปัญหาการทำงานวิจัยชั้นเรียนไว้ ดังนี้

สมคิด พุคามี (2539 : 11) กล่าวว่าผู้ทำวิจัยชั้นเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับ

1. ปัญหาด้านเทคนิคการวิจัย ได้แก่ปัญหาด้านการหาเอกสารแหล่งค้นคว้า การวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่มีคุณภาพ การรายงานการวิจัยและการสื่อความหมายที่ดีพอ ผลงานวิจัยยังไม่ครบถ้วนบางด้าน รูปแบบการวิจัยไม่เหมาะสมผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ไม่มีคุณภาพกลุ่มตัวอย่างยังเป็นตัวแทนที่ไม่ดี ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องยังไม่ให้ความสำคัญกับการทำวิจัย

2. ปัญหาด้านการบริหารงานวิจัย เป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้วิจัยขาด
3. ความรู้ความสามารถในการทำวิจัย ขาดผู้ช่วยในการทำงาน วิจัยมีงบประมาณการทำวิจัยจำกัด และขาดขวัญกำลังใจในการทำการวิจัยเป็นต้น

สุวัฒน์ สุวรรณเขตนิยม (2540: 34) ศึกษาค้นพบปัญหาในการทำวิจัยของครู

1. ปัญหาเรื่องการไม่มีเวลา เพราะครูให้เวลากับการสอนมากเป็นสำคัญ ไม่มีเวลาเพียงพอกับการทำวิจัย จึงต้องบริหารเวลาให้ดีจึงจะมีโอกาสได้ทำ
2. ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้การช่วยเหลือทางด้านวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ปัญหาเรื่องการผลิตและรายงานผลการวิจัยที่ต้องการผู้ช่วยผลิตตัวเอกสารรายงาน

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์ (2545 : 4) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาที่เกิดกับครูในการทำวิจัยชั้นเรียน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยชั้นเรียน ขาดการตระหนักในความสำคัญของงานวิจัย ครูมองเห็นงานวิจัยชั้นเรียนเป็นเรื่องที่ยาก ขาดแนวทางหรือผู้ให้คำปรึกษาการทำวิจัย ขาดเอกสารตัวอย่างที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำวิจัยครูไม่มีเวลาในการทำวิจัยชั้นเรียนเพราะแย่งงานวิจัยกับการเรียนการสอนไม่ออก

สุวิมล ว่องวานิช (2547 : 70) ได้สรุปปัญหาการทำวิจัยชั้นเรียนของครูว่า มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับรูปแบบการทำวิจัยชั้นเรียนว่าเป็นแบบทางการ อันเนื่องมาจากการอบรมให้ความรู้แก่ครูด้วยวิธีการอบรมจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจึงทำให้การพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการปฏิบัติจริงของครู ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่างเช่นด้านความรู้ของครูที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่เพียงพอที่จะสามารถทำการวิจัยที่เป็นแบบทางการได้โดยลำพัง และการวิจัยแบบเป็นทางการต้องอาศัยเวลาในการศึกษาเอกสารให้มากเพื่อให้เกิดความชัดเจนแม่นยำในปัญหาทำให้เสียเวลามากและยากลำบากจึงทำให้การวิจัยของครูทำเพียงเพื่อการขอเลื่อนตำแหน่งพอเสร็จก็ยุติการวิจัย ทั้งปัญหาการทำวิจัยที่กำหนดมักจะเป็นการเลียนแบบวิจัยแบบทางการของนักวิชาการ ปัญหาของคนที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนไม่ได้ถูกหยิบยกมาทำการแก้ไขเท่าที่ควร และยังเป็นปัญหาที่ไม่ทันสมัยต่อเหตุการณ์ กลายเป็นหลักสูตรเร่งรัด ครูไม่ได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะความชำนาญ ทำให้การวิจัยมีข้อบกพร่องมากในเกือบทุกขั้นตอน ทั้งการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการแปลความหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผล

สรุปได้ว่า การทำวิจัยชั้นเรียนมีความสำคัญในการศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู แต่ยังมีสภาพปัญหาที่ปรากฏอยู่มาก ตั้งแต่ปัญหาตัวครูที่ขาดความรู้ความเข้าใจใน

ด้านวิชาการ การดำเนินการ ความสนใจตั้งใจปฏิบัติ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และการสนับสนุนที่ดีพอ

6.5 ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยชั้นเรียน

ครุณี อัจปรุ (2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการวิจัยชั้นเรียนของครุคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่าครุมีความสนใจในการเข้าร่วมการทำวิจัยปานกลางครุส่วนใหญ่สรุปการเรียนรู้การสอนของนักเรียนจากการประชุมหมวดวิชา

ปราณี สีลาโครต ไพศาล วรคำ และอรัญ ชูยกระเดื่อง (2553 : 87-88) ได้ศึกษาการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยชั้นเรียนของครุผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าปัจจัยสำคัญคือทัศนคติที่มีต่อการทำวิจัยชั้นเรียน โดยปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยพัฒนาตนเองในการทำวิจัยชั้นเรียน ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยชั้นเรียน เป็นปัจจัยที่มีแนวโน้มสำหรับกลุ่มครุที่ทำวิจัยชั้นเรียน ส่วนปัจจัยการสนับสนุนจากผู้บริหารมีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของกลุ่มครุที่ไม่ทำการวิจัยชั้นเรียน

อดุลย์ สนั่นเอี่ยมเม็งไชสง และสุนทรพจน์ คำรงพานิชย์ (2555 : 119-120) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะการวิจัยชั้นเรียนของครุสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. ตัวแปรระดับครุที่มีผลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมของครุ ได้แก่ ตัวแปรความเป็นครุที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัย ตัวแปรความคาดหวังในผลการวิจัย อายุราชการ และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยชั้นเรียน

2. ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะในการวิจัยชั้นเรียนโดยรวมของครุ ได้แก่ตัวแปรการสนับสนุนของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการทำวิจัยชั้นเรียนมีพื้นฐานความต้องการของผู้ทำวิจัยที่ผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ส่งเสริมการวิจัยควรทราบ เช่น วัสดุ แหล่งวิชาการ แหล่งงบประมาณ การเผยแพร่งาน รวมทั้งการเกิดความก้าวหน้าที่มีผลจากการทำวิจัยเป็นต้น

6.6 รูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ลักษณะของการวิจัยชั้นเรียนและการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป (กานดา พูนลาภทวี และ วรรณดี แสงประทีปทอง , 2545 : 5) แสดงเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะของการวิจัยชั้นเรียนและการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยชั้นเรียน	การวิจัยทางการศึกษาทั่วไป
1.ผู้ทำการวิจัย	ครูผู้สอน	ครูหรือผู้สนใจ
2.วัตถุประสงค์การวิจัย	มุ่งนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการสอน	มุ่งแสวงหาองค์ความรู้เป็นหลัก
3.ที่มาของปัญหาวิจัย	สภาพปัญหาในห้องเรียนที่ครูผู้สอนพบ	สภาพปัญหาทั่วไปหรือปัญหาที่มีผู้เสนอแนะไว้
4.ขอบเขตการวิจัย	แคบ เฉพาะเจาะจง ส่วนใหญ่สภาพปัญหาในห้องเรียน	ไม่เฉพาะเจาะจงในห้องเรียน
5.แบบแผนการวิจัย	ไม่ยึดแบบแผนการวิจัยอย่างเคร่งครัด	ยึดแบบแผนการวิจัยอย่างเคร่งครัด
6.การวิเคราะห์ข้อมูล	ส่วนใหญ่ใช้สถิติเชิงบรรยาย เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย	ส่วนใหญ่ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทำวิจัยชั้นเรียนควรทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติเพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่กำลังเกิดขึ้น แล้วดำเนินการทำวิจัยควบคู่ไปเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา

วรรณคดี ม้าลำพอง (2551 : 31-35) กล่าวว่า วิธีการวิจัยมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต่างกัน ครูต้องตัดสินใจเลือกวิธีการวิจัยที่เหมาะสม บางครั้งอาจใช้ 2 วิธีผสมผสานกัน ทั้งนี้ต้องพิจารณาว่าวิธีใดที่จะให้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดีที่สุด ในที่นี้ขอเสนอรูปแบบการวิจัยที่จะใช้ในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การวิจัยแบบสำรวจ (Survey or Exploratory Studies)

เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาสภาพความเป็นจริงในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำข้อค้นพบมาพัฒนาวิธีการสอน โดยกำหนดประเด็นที่ต้องการรู้ แล้วออกแบบเครื่องมือไปหาคำตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูล และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มารายงานลักษณะที่มีอยู่ในสภาพนั้น ๆ การวิจัย

ประเภทนี้อาจเป็นการเริ่มต้นเพื่อนำไปสู่การวิจัย เพื่อแก้ปัญหา หรือการวิจัยเพื่อพัฒนา เช่น สำรวจปัญหาการเรียนการสอน สำรวจความต้องการของนักเรียน สำรวจลักษณะกิจกรรมที่นักเรียนพึงพอใจ สำรวจเจตคติต่อวิชาใดวิชาหนึ่ง สำรวจสภาพครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น

2. การเปรียบเทียบสาเหตุ (Causal Comparative Studies)

ใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสาเหตุและผล โดยสังเกตจากผลแล้วสืบเสาะไปหาสาเหตุ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างและความคล้ายคลึงระหว่างปรากฏการณ์หรือคุณลักษณะ เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งใดควรจะเป็นสาเหตุหรือทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น เช่น ศึกษาสาเหตุของนักเรียนที่ตกซ้ำชั้น ศึกษาสาเหตุของการขาดเรียน ศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ศึกษาสาเหตุของการออกเสียงภาษาไทยไม่ชัด เป็นต้น

3. การวิจัยแบบศึกษาความสัมพันธ์ (Interrelationship Studies)

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตั้งแต่สองตัวขึ้นไป เพื่อใช้ในการวางแผนการสอน หรือออกแบบนวัตกรรมการสอน เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนของครูกับผลการเรียนของนักเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

4. การวิจัยแบบศึกษารายกรณี (Case Studies)

เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงอย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยศึกษากับเด็กคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น หรืออาจศึกษากรณีแห่งความสำเร็จเพื่อเป็นตัวอย่างของรูปแบบการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ศึกษากรณีเด็กติดอ่างหรือเด็กมีปัญหาเรื่องอื่น ๆ หรือกรณีศึกษาเด็กอัจฉริยะด้านต่าง ๆ เป็นต้น

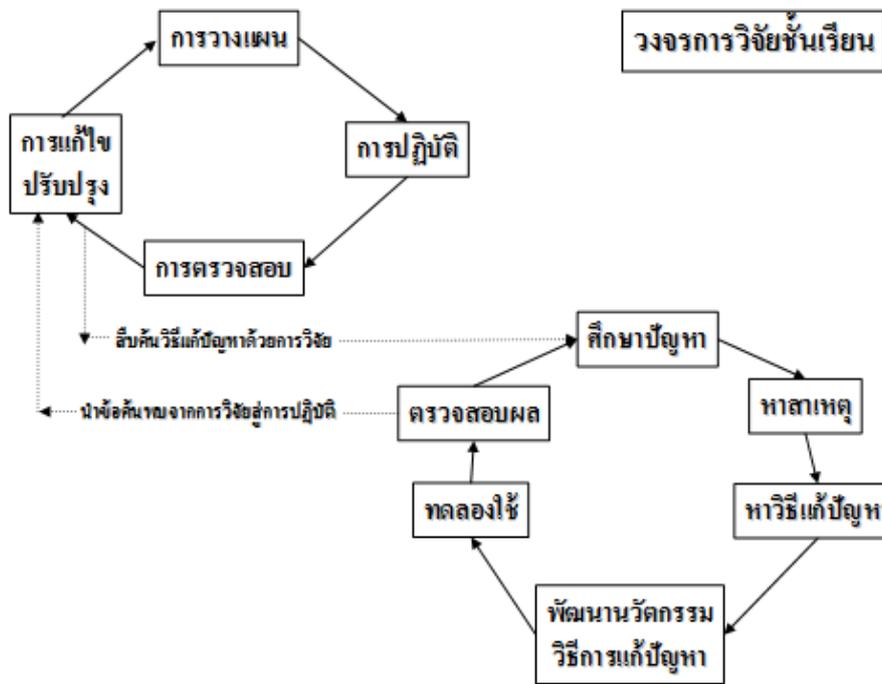
5. การทดลองใช้นวัตกรรม (Experimental Studies)

ครูพัฒนานวัตกรรมการสอนชนิดใดชนิดหนึ่งแล้วนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนในชั้น เพื่อตรวจสอบผลของการใช้นวัตกรรมชนิดนั้น ลักษณะเช่นนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi- Experimental Design) ซึ่งสามารถจัดกระทำได้หลายวิธีการ

6.7 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยการวิจัยชั้นเรียน

การดำเนินงานของสถานศึกษากระทำโดยใช้การประกันคุณภาพเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารงานที่สำคัญที่สุด ระบบการประกันคุณภาพโดยทั่วไปนิยมใช้วงจร PDCA ในการกำกับการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปรับปรุง (Action) ซึ่งเมื่อได้ตรวจสอบแล้ว จึงจะดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการเป็นกุญแจสำคัญอีกชั้นหนึ่งที่จะไขสู่การแก้ปัญหาและพัฒนางาน จึงสรุปได้ว่า

การวิจัยชั้นเรียนเป็นกิจกรรมภายใต้กระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีวงจรของการปฏิบัติการ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการวิจัยชั้นเรียน
ที่มา ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์, 2545 : 8

จากแผนภูมิกระบวนการวิจัยชั้นเรียน มีลักษณะที่บูรณาการเกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยการสืบค้น การปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาด้วยการวิจัยและนำผลข้อค้นพบจากการวิจัยไปปฏิบัติการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

6.8 รูปแบบและขั้นตอนการวิจัยชั้นเรียน

การวิจัยชั้นเรียน นำแนวคิดกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มาใช้แก้ปัญหาให้ผู้เรียน โดยพัฒนาที่กระบวนการเรียนรู้หรือสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยมีขั้นตอนคล้ายคลึงกับระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ โดยคร่อมองเห็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง นำมาสู่วัตถุประสงค์การวิจัย โดยครูทำการสำรวจข้อบกพร่องต่าง ๆ และค้นหว่านักเรียนบกพร่องจุดใด จากสาเหตุใด ซึ่งอาจใช้เทคนิคระดม

พลังสมองการสอบถาม การตรวจผลงาน การวิเคราะห์หรือตรวจผลงานผู้เรียน แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความต้องการในการแก้ปัญหาได้อย่างเจาะจงและชัดเจน เป็นวัตถุประสงค์ การวิจัย แล้วควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่มีมาก่อนแล้ว พิจารณางานวิจัยที่จะทำมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีอย่างไร ซึ่งทำให้งานวิจัยก้าวหน้าและสมบูรณ์ ชัดเจนในการมองปัญหา ตัวแปร แนวทางที่ศึกษา การตั้งสมมติฐานที่สมเหตุสมผล การสุ่มตัวอย่าง การเลือกเครื่องมือ รวบรวมข้อมูลหรือการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว จะทำให้แนวคิดที่จะทำวิจัยมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนที่ 2 พัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา โดยการกำหนดและออกแบบขึ้นมาเอง หรือนำวิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้ว มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น

ชุดการสอน เหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

บทเรียนสำเร็จรูป เหมาะสมกับนักเรียนที่เรียนช้า

คู่มือครู เหมาะสมกับปัญหา ขาดคู่มือการสอน

ชุดฝึกทักษะ / แบบฝึกทักษะ เหมาะสมกับการแก้ปัญหาคาดทักษะ

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เหมาะกับให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง หรือช่วยฝึกทักษะ

แผนการสอนเหมาะกับสภาพปัญหาที่หลากหลาย

สื่อการเรียน เหมาะกับสิ่งที่หาได้จริงยาก

ชุดเสริมประสบการณ์การอ่าน เหมาะสมกับการสร้างนิสัยรักการอ่าน

การดำเนินการในขั้นนี้ จะช่วยให้ครูผู้สอนได้นวัตกรรมที่คาดว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน

3. ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการวิจัยหรือแบบการทดลองเป็นขั้นตอนที่ครูผู้วิจัยเตรียมดำเนินการต่อไปนี้

1. การออกแบบการวัด (Measurement design) เป็นการระบุหรืออธิบายตัวแปรที่จะวัด การเลือกใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสมและวิธีการสร้างเครื่องมือวัด

2. การออกแบบการสุ่มตัวอย่าง (Sampling design) เป็นการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งการเลือกรูปแบบการวิจัยหรือรูปแบบการทดลอง

3. การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Statistical design) เป็นการเลือกใช้สถิติ การวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับระดับการวัด ลักษณะของข้อมูล วัตถุประสงค์ของการวิจัยและรูปแบบการวิจัยหรือรูปแบบการทดลอง

4. ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิจัยหรือทดลองตามแผนหรือรูปแบบที่กำหนด เป็นการพัฒนาเครื่องมือนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพ เช่น ความตรง (Validity) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ตามรูปแบบที่กำหนด มีการวางแผนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวทางที่กำหนดไว้ ในขั้นนี้ควรมีการทำปฏิทินการนำนวัตกรรมไปทดลอง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจนถึงการสรุปผลการทดลอง

5. ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงานการวิจัยและนำผลไปใช้เป็นการเขียนอธิบายการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนจนถึงที่สุดการดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาอย่างเป็นระบบ และนำผลวิจัยหรือข้อค้นพบที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพต่อไป รวมทั้งการเผยแพร่ งานวิจัยไปสู่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพ ผู้วิจัยจะได้ชิ้นงานวิจัยที่มีหลักในการเขียนในขั้นนี้เป็นรายงาน

การดำเนินการวิจัยชั้นเรียนมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ควรกำหนดแผนการปฏิบัติ อย่างเป็นขั้นตอน สรุปนำเสนอด้วยแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนของกระบวนการวิจัยชั้นเรียน
ที่มา พิชิต ฤทธิรัฐ, 2544 : 57

จากแผนภูมิที่ 3 จะเห็นได้ว่าการดำเนินการให้บรรลุผลผู้ดำเนินการควรยึดแนวทางการดำเนินงานซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยชั้นเรียน ในการทำงานจะทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.9 การเขียนรายงานการวิจัยจากการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้

6.9.1 ส่วนประกอบของรายงานการวิจัยจากการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้

1 ส่วนนำ ประกอบด้วย

- (1) ปกนอก
- (2) ปกใน / รองปก
- (3) คำนำ / กิตติกรรมประกาศ
- (4) บทคัดย่อ
- (5) สารบัญเนื้อเรื่องและสารบัญตาราง

2 ส่วนของเนื้อหา ประกอบด้วย

(1) บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมา
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สมมติฐานการวิจัย
4. ขอบเขตของการวิจัย
5. นิยามศัพท์ / นิยามปฏิบัติการ
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(3) วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (นวัตกรรม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน แบบสังเกต แบบวัดเจตคติ ฯลฯ)

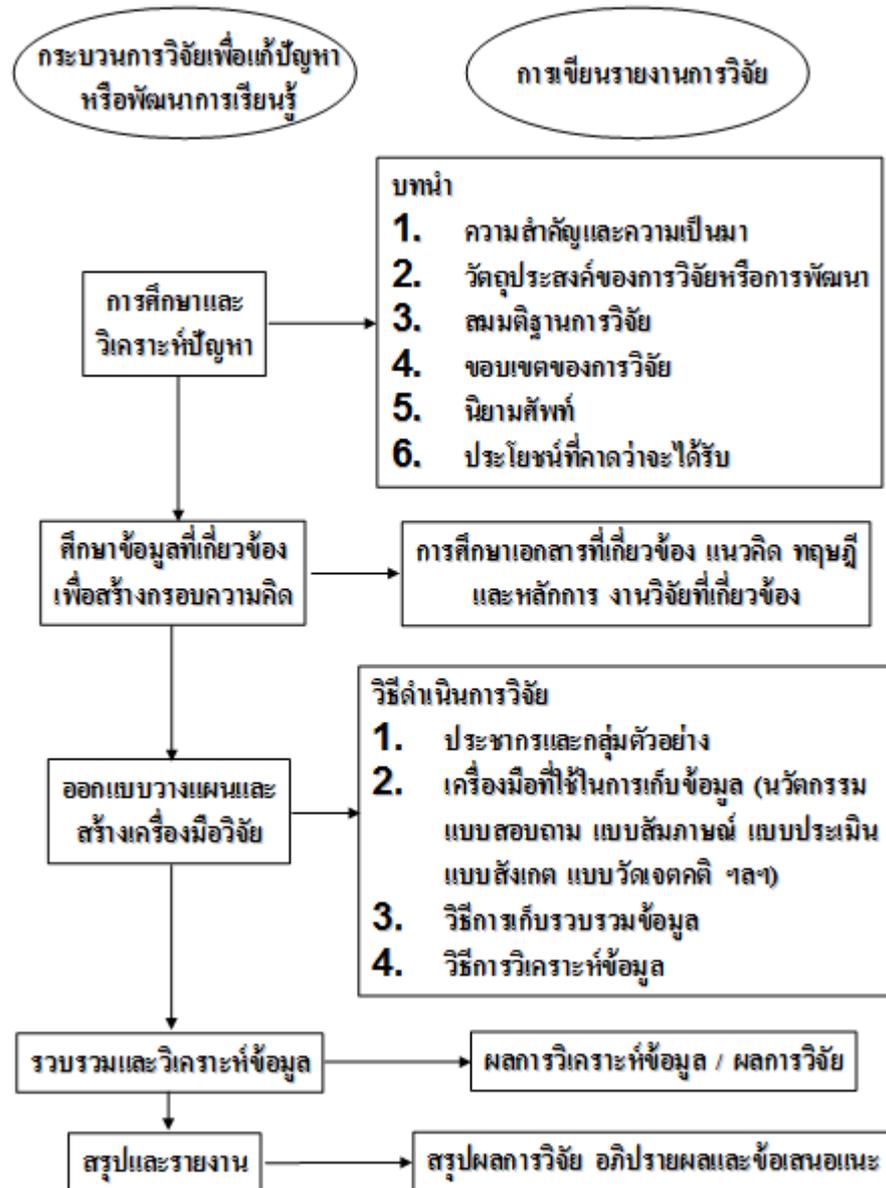
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

(4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล / ผลการวิจัย

(5) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเขียนรายงานต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเค้าโครงของงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว และรวบรวมประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยใช้เครื่องมือวิธีการต่าง ๆ ส่วนสำคัญที่สุด คือการวิเคราะห์ผลที่ชี้ประเด็นผลที่เกิดขึ้นและการสะท้อนกลับของการวิจัยที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องนำเสนอแนวคิดเป็นรายละเอียด การเขียนรายงานเสนอไว้เป็นแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการวิจัยชั้นเรียนและการเขียนรายงานการวิจัย
 ที่มา กรมวิชาการ, 2545 : 83

จากแผนภูมิที่ 4 การเขียนรายงานการวิจัยจากการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำวิจัย เพื่อแสดงถึงกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และกระบวนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ในการเขียนรายงานต้องแสดงให้เห็นถึงสภาพของปัญหา วิธีการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาและผลที่เกิดขึ้น การเขียนรายงานเขียนได้ 2 ลักษณะ คือรายงานฉบับสมบูรณ์และแบบย่อ

6.9.2 การเขียนรายงานวิจัยแบบย่อ

เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่สำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยหรือการพัฒนาเท่านั้น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- 1 ชื่อเรื่อง
- 2 หัวข้อการเขียนรายงาน
 - (1) ปัญหาทางพฤติกรรมหรือมุมมองที่ครูพบ
 - (2) ลักษณะสำคัญของนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม
 - (3) วิธีศึกษา
 - (4) ภาพของพฤติกรรม (บันทึกพฤติกรรม)
 - (5) กระบวนการปรับพฤติกรรม (วิธีการ เครื่องมือ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์)
 - (6) ภาพฉายหลังปรับพฤติกรรม
 - (7) ภาพฉายต่อเนื่องระยะต่อไปที่บันทึกได้
- 3 บทวิเคราะห์ผู้วิจัย / ผู้เขียน (ข้อมูลรอบด้าน คำบอกเล่า ผังมโนทัศน์ ทฤษฎีอ้างอิง ประโยชน์ที่ได้รับ ข้อคิดเห็น ฯลฯ)

6.10 การนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยชั้นเรียน ช่วยให้ครูได้แก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่มีปัญหาในการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกัน การเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จะทำให้มีมุมมองในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยไม่จำเป็นต้องแก้ปัญหาของตนเองใหม่ทุกครั้ง ครูจะเพิ่มความมั่นใจต่อการแก้ปัญหามากขึ้น สร้างความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยไม่ต้องรอนักวิชาการที่มักนำนวัตกรรมแนวคิดต่างประเทศมาให้ลองปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นไทย การผลิตผลงานวิจัยมีจุดมุ่งหมายว่าต้องวิจัยเพื่อใช้งาน (Action Research) การเผยแพร่และนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จึงเป็นความต้องการในวงการศึกษามาก ซึ่งทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. นำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน นำผลวิจัยจากวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาไปปรับพฤติกรรมผู้เรียนที่มีลักษณะสอดคล้องใกล้เคียงกัน งานวิจัยชั้นเรียนที่หลากหลายที่ครูช่วยกันทำ จะทำให้มีนวัตกรรมและทางเลือกในการพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับเด็กไทย
2. เป็นการสร้างองค์ความรู้ของครู ครูที่สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากจะเห็นผลจากการใช้นวัตกรรมแล้ว ยังได้ชุดนวัตกรรมที่ต่อเนื่องและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ ที่สร้างจากสถานการณ์จริง ๆ ของชั้นเรียน ครูจึงถือได้ว่า

เป็นผู้ผลิตความรู้ไม่ใช่ผู้ลอกเลียนหรือใช้ความรู้ทางทฤษฎีจากผู้อื่นเท่านั้นเป็นความภูมิใจในวิชาชีพครูอย่างยิ่ง

3. การพัฒนาครูผู้วิจัยเป็นครูนักวิชาการและครูมืออาชีพ ครูได้ฝึกการทำงานที่เป็นระบบจากการวิจัย ได้พัฒนาตนให้มีความสามารถในการสร้างความรู้ นำประสบการณ์มาพัฒนางานวิชาชีพอย่างเป็นระบบ มีความเป็นนักศึกษาดลอดชีวิต เป็นนักวิชาการแท้จริงและมีความเป็นครูมืออาชีพที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างไม่หยุดยั้ง นำความเจริญมาสู่ตนและอาชีพ

4. การพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนคุณภาพ ครูทั้งโรงเรียนถ้าช่วยกันทำวิจัยชั้นเรียนจะเกิดการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในมาตรฐานคุณภาพที่บ่งบอกอย่างมีหลักฐานในแง่มุม การปฏิรูปการศึกษา สร้างสมาชิกคือผู้เรียนที่เก่ง ดี มีความสุข สามารถตรวจสอบได้จากกระบวนการรับรองและประเมินคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ปัจจุบันงานวิจัยชั้นเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ยังถือว่าไม่ผลรับรองในมาตรฐานระดับไม่น่าพอใจ

6.11 การเผยแพร่ผลงานวิจัยชั้นเรียน

สามารถทำได้หลายลักษณะ เพื่อให้ผลงานวิจัยแพร่หลายอย่างกว้างขวางที่โรงเรียนควรสนับสนุนดังนี้

1. การเผยแพร่โดยใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ไปยังผู้สนใจ หน่วยงาน
2. การเขียนบทความลงวารสาร วิทยุหรือโทรทัศน์การศึกษา
3. การสร้างเครือข่ายวงการศึกษาในหมู่เพื่อนครู ครูต้นแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

4. การเสวนาเชิงวิชาการในกลุ่มพื้นที่
5. การจัดประชุมเสวนาทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาระดับหน่วยงานหรือระดับชาติ

6. การจัดตั้งศูนย์หรือสถาบันพัฒนางานวิจัยระดับกลุ่มโรงเรียน เขตพื้นที่หรือจังหวัด

การวิจัยชั้นเรียนเป็นการศึกษาและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนที่ต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ตั้งแต่การรู้จักสังเกต กำหนดปัญหา หาวิธีการในการแก้ไขโดยอาศัยความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูลงมือปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ มีการเก็บข้อมูลเพื่อสรุปผลการศึกษา จัดทำรายงานการเผยแพร่ผลการศึกษาที่เกิดขึ้นทำให้การพัฒนาความรู้และการเรียนรู้เป็นไปอย่างแพร่หลาย เป็นบทบาทที่บุคลากรในวงการศึกษาคงต้องทำการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตพึงกระทำ

7. การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Co-operative Learning)

สลาวิน (Slavin , 1987: 8) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกัน คือการสอนแบบหนึ่งที่นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 4 คน และการจัดกลุ่มต้องคำนึงถึงความสามารถของนักเรียน เช่น นักเรียนที่มีความสามารถสูง 1 คนความสามารถปานกลาง 2 คน และความสามารถต่ำ 1 คน หน้าที่ของนักเรียนในกลุ่มก็ต้องช่วยกันทำงาน รับผิดชอบและช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนซึ่งกันและกัน

จอห์นสัน (Johnson D.W., 1990 : 52) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกันในกลุ่มย่อยสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสร้างความเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถผู้เรียนในหลายเป้าหมาย เช่น อภิปราย การสร้างมโนคติ การสืบสวนหรือการค้นพบ การกำหนดปัญหา การพิสูจน์ทฤษฎี การฝึกทักษะ การทบทวน การระดมพลังสมอง การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการใช้เทคโนโลยี

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 38) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือกันว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำและ อรทัย มูลคำ (2545: 134) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มที่มีโครงสร้างอย่างชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552: 182) ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยทั่วไปประมาณ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกกลุ่มจะมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันคือเป้าหมายของกลุ่ม

กล่าวได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมวิธีหนึ่ง เนื่องจากขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่ม นักเรียนจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกของกลุ่ม และการที่แต่ละคนมีวัยใกล้เคียงกัน ทำให้สามารถสื่อสารกันได้เป็นอย่างดี แต่การเรียนรู้แบบร่วมมือกันที่มีประสิทธิผล

นั้น ต้องมีรูปแบบหรือมีการจัดระบบอย่างดี นักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางเพื่อจะนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ที่โดยทั่วไปเกิดความไม่สำเร็จค่อนข้างสูง เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เป็นต้น

7.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson 1994 : 31-3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันไว้ 4 ประการ คือ

1. ความพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (positive interdependence)
2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (face to face promotive interaction)
3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (individual accountability)
4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย

(interpersonal and small group skill)

อากรณีย์ ใจเที่ยง (2553 : 125) ได้สรุปไว้ว่ามีองค์ประกอบ 5 ประการดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent) มีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนร่วมรับความสำเร็จด้วยกัน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ ทุกคนรู้สึกว่าจะสำเร็จต้องช่วยเหลือกัน
2. การมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเชิงสร้างสรรค์ (Face to face Promotive Interaction) เช่นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้แก่กัน ทำกิจกรรมกันอย่างใกล้ชิดถามคำถามตอบคำถามกัน ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน
3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน Individual Accountability) มีการสุ่มถามสมาชิก สังเกตการณ์ทำงาน ทดสอบรายบุคคล ให้อธิบายกัน
4. มีการฝึกทักษะการช่วยเหลือกันทำงานและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependent and Small Group Skills) ควรให้ฝึกทักษะทำให้งานสำเร็จ เช่นการสื่อสาร การยอมรับ การวิจารณ์ความคิดเห็น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การให้ความสำคัญ การให้ความเอาใจใส่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การไว้วางใจกัน
5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่ม ต้องสามารถประเมินงานกลุ่มได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร ต้องแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อให้งานกลุ่มมีประสิทธิภาพกว่าเดิม

7.2 แนวคิดหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson , 1994: 78) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ต่างจากการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยทั่วไปคือแทนที่จะให้นักเรียนร่วมกลุ่มและทำงานกลุ่มไปตามกลไกเสรี ครูต้องทำการจัดสภาพการเรียนรู้โดยมีการวางแผนให้

นักเรียนทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง ให้อีกช่วยเหลือพึ่งพากันอย่างเต็มที่ งานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยอาศัยจิตวิทยาทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยใช้พลังและอิทธิพลของกลุ่ม พลวัตของกลุ่มช่วยให้เข้าใจถึงกระบวนการทำงานร่วมกัน การเลือกจุดหมาย การตัดสินใจของกลุ่ม การวางแผนร่วมกัน การประเมินผลฝึกฝนความสามารถในการรับผิดชอบงานกิจกรรม รวมทั้งการสร้างผู้นำและผู้ตามที่ดี องค์ประกอบของพลวัตนี้ได้แก่

1. องค์ประกอบส่วนบุคคลเป็นมโนทัศน์ในการเข้าใจตนเองและผู้อื่นมีอิทธิพลต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งทางบวกและทางลบ ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางบวกเช่นการช่วยเหลือกัน ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางลบ เช่นการต่อต้าน เป็นต้น

2. ประสบการณ์ ความรู้ ทักษะในการทำงานกลุ่ม ผู้ที่เคยประสบความสำเร็จมักมีเจตคติที่ดีในการทำงานกับกลุ่ม ตรงกันข้ามผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จมักมีเจตคติที่ไม่ดี ประสบการณ์จึงมีอิทธิพลโดยตรงกับการทำงานกลุ่ม ส่วนความรู้ทำให้เกิดความสบายใจและมั่นใจในการทำงาน และทักษะการสื่อสารช่วยให้เกิดการแสดงออกที่ดี สามารถใช้ลดความขัดแย้งได้

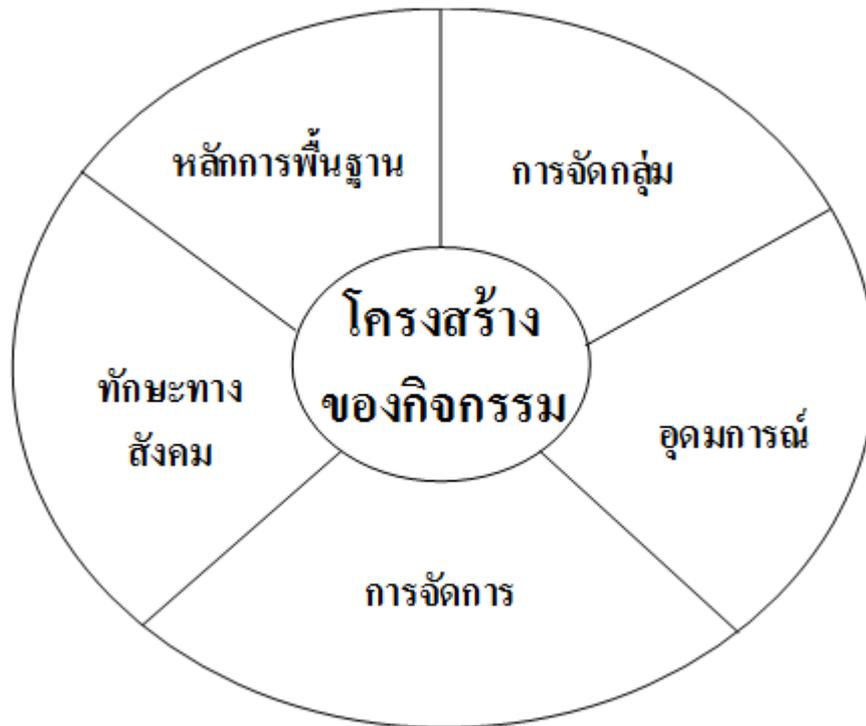
3. จุดมุ่งหมาย ทำให้กลุ่มเห็นทิศทางการทำงาน เกิดบรรยากาศในการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกัน

4. องค์ประกอบด้านเกียรติยศ เป็นพลังให้คนที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันได้ บรรยากาศการทำให้อีกคนรู้สึกว่าเขาเหมือนกัน เช่นการร่วมกันตัดสินใจมิใช่คนใดคนหนึ่ง จะทำให้ทุกคนรู้สึกสบายใจมีความสุข

5. ขนาดของกลุ่มควรมีความพอเหมาะ ขนาดที่ใหญ่เกินไปทำให้บางคนไม่ได้รับผิดชอบอะไรเลย หรืออาจเกิดกรณีการทำงานซ้ำซ้อน ที่เหมาะสมคือการได้รับการกระจายหน้าที่ได้อย่างทั่วถึงและพอเหมาะ

6. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่นสภาพห้องเรียน การจัดรูปแบบการเรียน โต๊ะเก้าอี้ มีผลในการสร้างบรรยากาศทั้งสิ้น บรรยากาศที่ดีทำให้ไม่เกิดความรู้สึกแตกแยกขึ้น

คีแกน (Kegan อ้างจาก สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545 : 47) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันประกอบด้วยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่ม อุดมการณ์ ความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดการจัดการของกลุ่ม แนวคิดของคนในกลุ่มที่จะช่วยในการเรียนรู้ร่วมกัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แสดงแนวคิดหลักของการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Co - operative learning)

ที่มา : Kegan : Co-operative Learning : 1994 อ้างจาก สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545 : 47

จากแผนภูมิที่ 5 แสดงว่าการเข้าใจความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มในองค์ประกอบต่าง ๆ จะทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆดังนี้

1. การจัดกลุ่มที่จะเรียนรู้ด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเป็นกลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง ปานกลาง ก่อนข้างต่ำ และต่ำ และหญิงชายเท่า ๆ กัน ในบางกรณีอาจจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่น ในการศึกษาเรื่องลึกเฉพาะ เช่น ทำโครงการวิทยาศาสตร์ควรจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจเหมือนกัน หรือจัดกลุ่มโดยวิธีสุ่ม เมื่อต้องการทบทวนความและจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์ จึงเปลี่ยนจัดกลุ่มใหม่

2. อุดมการณ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของนักเรียนที่จะร่วมงานกัน นักเรียนจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ร่วมกัน สิ่งเหล่านี้ต้องสร้างให้เกิดขึ้นและให้คงไว้ โดยให้ทำกิจกรรมหลากหลาย เช่น การสร้างความมุ่งมั่นของกลุ่มที่จะทำงานร่วมกัน การสร้างความมุ่งมั่นของชั้นเรียนที่จะช่วยกัน

3. การจัดการ เพื่อให้กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัด การของครูและการจัดการของนักเรียนภายในกลุ่ม ครูจะต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น การควบคุมเวลา การกำหนดสัดส่วนให้นักเรียนหยุดกิจกรรม ฯลฯ

4. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะในการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือกัน ให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

5. หลักการพื้นฐาน ได้แก่

1) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้ประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของแต่ละคน

2) ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่างมีความสามารถและมีความสำคัญต่อกลุ่ม แต่ละคนมีส่วนในการทำงานให้กลุ่มสำเร็จ

3) ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในงานของกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

4) ทุกคนในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาที่ทำงานในกลุ่ม

6. โครงสร้างของกิจกรรม หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา ตัวอย่างเช่น

1) กิจกรรมจับคู่สลับกันพูดในหัวข้อและในเวลาที่กำหนด (time – pair – share)

2) นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนแสดงความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในกระดาษแผ่นเดียวกันวนไปเรื่อย ๆ (round table) จนนักเรียนทุกคนเขียนทั้งหมด แล้วนำมาสรุป

3) มอบหมายให้ตัวแทนของสมาชิกในกลุ่มไปรวมกลุ่มใหม่ เรียกว่า กลุ่มเชี่ยวชาญ (expert group) กลุ่มเชี่ยวชาญนี้จะศึกษาเรื่องย่อยที่แบ่งไว้เป็นตอนในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วกลับมาอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มเดิม (home group) ในที่สุดนักเรียนทั้งหมดจะเรียนรู้เรื่องทั้งหมดจากเพื่อน นั่นคือ นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รับมอบหมายงานเพียงหนึ่งชิ้นย่อย แต่ต้องต่อชิ้นย่อยให้เต็มรูป นั่นคือต้องเรียนรู้ทั้งเรื่อง แล้วมีการทดสอบเป็นคะแนนของแต่ละคน

7.3 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เปรมจิตต์ ขจรภักย์เช่น, 2536 : 8-9)

1) ขึ้นเตรียมการ ครูแนะนำทักษะ ในการเรียนแบบร่วมมือกันและจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ 2 – 6 คน ครูควรแนะนำจุดประสงค์ระยะเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจงวัตถุประสงค์ และการทำกิจกรรมร่วมกัน

2) ขึ้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา หรือบทเรียนใหม่ด้วยวิธีสอนที่เหมาะสม และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3) ขึ้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาท และหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ช่วยกันแก้ปัญหา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อหา

คำตอบที่ดีที่สุด มากกว่าดูเฉลยหรือรอคำตอบจากครู ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ อาจต้องใช้เทคนิค การเรียนแบบร่วมมือหลายๆ เทคนิคประกอบกัน

4) ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ตรวจสอบ ถ้าเป็นงานกลุ่มสมาชิกในกลุ่มเซ็นชื่อในผลงานที่ส่ง ครูอาจประเมินด้วยการหยิบผลงานกลุ่มขึ้นมา แล้วถามสมาชิกกลุ่มคนใดคนหนึ่งเกี่ยวกับงานชิ้นนั้น และถ้าเป็นงานเดี่ยวครูอาจให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอธิบายวิธีหาคำตอบของเขาที่ได้จากการเรียนร่วมกันภายในกลุ่ม

4.2 ครูทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเมื่อครูตรวจผลการสอบแล้วจะคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้นักเรียนทราบและถือว่าเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มด้วย

5) ขั้นสรุปทบทวนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปทบทวน และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม โดยอภิปรายถึงผลงานของนักเรียนและวิธีการทำงานของนักเรียนรวมถึงวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มด้วย ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองทั้งทางด้านวิชาการ และด้านสังคม

7.4 เทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ มีเทคนิควิธีการที่น่าสนใจหลายแบบ ดังนี้

1. Jigsaw

เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่มเทคนิคที่ใช้กันมากในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำรา ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย

- 1) ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม
- 2) จัดกลุ่มผู้เรียน โดยให้มีความสามารถคล้ายกัน เรียกว่า “กลุ่มบ้าน” แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่ต่างกัน
- 3) ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานและศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าว เรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ”
- 4) สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตน ผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟังจนครบทุกหัวข้อ
- 5) ครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษา แล้วให้คะแนนรายบุคคล

2. Group Investigation (GI)

เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียน เพื่อเตรียมการทำโครงการกลุ่มหรือทำงานที่ครอบคลุมหมาย ก่อนใช้เทคนิคนี้ครูควรฝึกทักษะการสื่อสารและทักษะทางสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อน เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการสืบค้นความรู้หรือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบหรือประเมินในหัวข้อที่สนใจ ขั้นตอนการเรียนรู้ประกอบด้วย

- 1) ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย ทบทวนเนื้อหาหรือประเด็นที่กำหนด
- 2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ คณะความสามารถกลุ่มละ 2 – 4 คน
- 3) แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย แต่ละหัวข้อจะเป็นใบงานที่ 1 ใบงานที่ 2 ใบงานที่ 3 เป็นต้น
- 4) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งหัวข้อ (ใบงานเพียงใบเดียว) โดยให้นักเรียนที่เรียนอ่อนในกลุ่มเลือกหัวข้อย่อยที่จะศึกษาก่อน หรืออาจให้ผู้เรียนในกลุ่มแบ่งกันหาคำตอบตามใบงาน แล้วนำคำตอบทั้งหมดมารวมกันเป็นคำตอบที่สมบูรณ์
- 5) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเรื่องจากใบงานที่ศึกษา จนเป็นที่เข้าใจของทุกคนในกลุ่ม
- 6) ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการศึกษา โดยริเริ่มจากกลุ่มที่ทำใบงานที่ 1 จนถึงใบงานสุดท้ายแล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้ถูกต้องที่สุด

3. Student Teams Achievement Divisions (STAD)

เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่ง แบ่งกลุ่มผู้เรียนประมาณกลุ่มละ 4 – 5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ แล้วทำการทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้นำมาบวกกันเป็นคะแนนรวมของทีม เกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม สมาชิกต้องพยายามช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของทีม ผู้สอนใช้วิธีการเสริมแรงเสริม ขั้นตอนสำคัญการจัดกิจกรรมเรียนรู้

- 1) การเสนอเนื้อหา เป็นการทบทวนบทเรียนก่อน แล้วเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างความคิดรวบยอด
- 2) การทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม จัดสมาชิกให้มีความสามารถละกัน กระตุ้นเร้าให้ช่วยเหลือกันร่วมกันเรียนรู้
- 3) การทดสอบย่อย สมาชิกทุกคนต้องทำแบบทดสอบย่อย หลังจากการเรียนรู้ และทำกิจกรรมแล้ว
- 4) คะแนนพัฒนาการเรียนรู้ เป็นคะแนนที่แสดงความก้าวหน้าผู้เรียนแต่ละคน โดยครูวางเกณฑ์คะแนนเอาไว้เป็นคะแนนหรือเกณฑ์มาตรฐาน

5) การรับรองผลงานหรือเผยแพร่ผลงานของทีมเป็นการรับรองและยกย่องด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ให้อาจารย์ ปิดประกาศ เป็นต้น

4. Team Games Tournaments (TGT)

เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันมาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มละ 4 – 5 คน เพื่อทำงานร่วมกัน แล้วให้สมาชิกของกลุ่มได้แบ่งกันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนเตรียมไว้ คะแนนการแข่งขันของสมาชิกในลักษณะแข่งขันตัวต่อตัวกับทีมอื่น เอมารวมเป็นคะแนนของแต่ละทีม สมาชิกในกลุ่มจะพยายามมาช่วยเพื่อนสมาชิกในการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ครูมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมแรง องค์กรประกอบสำคัญของ TGT

1) การเสนอเนื้อหา ใช้รูปแบบการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมได้ เช่น การอภิปราย กรณีศึกษาหรืออื่น ๆ จุดเด่นคือผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาสาระให้มาก เพราะจะช่วยให้ทีมประสบผลสำเร็จในการแข่งขัน เหมาะกับวิชาพื้นฐานที่มีคำถาม คำตอบที่มีลักษณะตายตัว

2) การจัดทีม จะให้ละกันทั้งเพศ ความสามารถ ทีมเตรียมความพร้อมสมาชิกเอง เช่น ผลัดกันตอบ โดยมีแบบฝึกหัดช่วยจนพร้อมแข่งขัน พยายามเข้าใจให้ทุกคนทำได้ดีที่สุดเพื่อทีม ช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจกันให้มากที่สุด

3) เกม เป็นการตอบคำถามง่าย ๆ จากเนื้อหาสาระที่เรียนรู้มาแล้ว โดยมีตัวแทนจากกลุ่มมาแข่งขันกัน

4) การแข่งขัน นิยมใช้เมื่อจบบทเรียน หรือปลายสัปดาห์ จัดโต๊ะแข่งขันได้หลาย ๆ โต๊ะ มีตัวแทนแต่ละทีมเข้าแข่งขันตามตารางที่กำหนด จัดลำดับทีมและผลการแข่งขันได้

5) การบอกผลและประกาศความสำเร็จของทีม นำคะแนนรวมของทีม ประกาศเผยแพร่เช่น ปิดประกาศ ให้อาจารย์ เป็นต้น

7.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเดิม (ไสว พักขาว , 2544: 195)

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเดิม

การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative Learning)	การเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเดิม (Traditional Learning)
<p>มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสมาชิก สมาชิกเอาใจใส่รับผิดชอบตนเอง สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ รับผิดชอบร่วมกับสมาชิกด้วยกัน เน้นผลงานและการคงอยู่ของกลุ่ม สอนทักษะทางสังคมโดยตรง ครูคอยสังเกตและหาทางแนะนำ สมาชิกกลุ่มมีกระบวนการทำงานเพื่อ ประสิทธิผลของกลุ่ม</p>	<p>ขาดการพึ่งพากันระหว่างสมาชิก สมาชิกขาดความรับผิดชอบตนเอง สมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน มีผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งคนเดียว รับผิดชอบเฉพาะตนเอง เน้นที่ผลงานอย่างเดียว ทักษะทางสังคมถูกละเลย ครูขาดความสนใจหน้าที่ของกลุ่ม ขาดกระบวนการในการทำงานกลุ่ม</p>

7.6 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ

1. ให้นักเรียนมีทักษะทางสังคม และช่วยเหลือซึ่งกันและกันรับผิดชอบการทำงานและผลของงาน
2. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการของกลุ่ม ความรับผิดชอบร่วมกัน การสร้างประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และทักษะทางสังคม
3. เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่วยกันพัฒนาคนทุกคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มให้มีความสามารถใกล้เคียงกันมากขึ้น
4. ช่วยพัฒนาสุขภาพจิตให้กับผู้เรียน กล่าวคือทำให้เชื่อมั่นตนเองยิ่งขึ้น ไม่รู้สึกกดดัน เพราะรู้จักพึ่งพาอาศัยกันทางบวก

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือกันซึ่งต้องอาศัยการร่วมมือกันอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยถือว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเป็นผู้รู้ดีเท่ากับนักวิจัย การกำหนดปัญหาการเลือกปฏิบัติใดๆจะเริ่มจากทุกฝ่าย เมื่อได้ศึกษาหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน จะเห็นว่าการจัดกลุ่มกำหนดบทบาท การจัดกิจกรรมเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้

การตรวจสอบ การสรุปผลและการประเมินผลการเรียนรู้ นั้น ทุกฝ่ายได้ร่วมศึกษาทำความเข้าใจและเห็นว่าในการวิจัยครั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันที่กำหนดเป็นหลักการสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยในโครงการนี้มี 4 องค์ประกอบคือ

1. การช่วยเหลือกัน เพื่อฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและรู้จักการที่ผู้อื่นได้ประโยชน์จากเรา และการที่เราได้ประโยชน์จากผู้อื่น ไปสู่ความสำเร็จร่วมกันของทุกคน
2. การยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ทุกคนเข้าใจการมีส่วนร่วมด้วยช่วยกัน ปรีกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนทุกฝ่ายมีความสำคัญต่องานและนำมาสู่ความสำเร็จ
3. การร่วมมือ ความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในงานอย่างเท่าเทียมกัน จะเป็นที่มาของความสามัคคี การเห็นความสำคัญในตนและความสำคัญในงาน ความรับผิดชอบที่จะทำให้งานส่วนตนและงานส่วนรวมเกิดความสำเร็จ
4. การมีปฏิสัมพันธ์กัน คือการเกี่ยวข้อง ช่วยเหลือกันในกลุ่มย่อย ช่วยกันแก้ไขพัฒนา ร่วมรับรู้รับฟัง รวมถึงการได้ประโยชน์ร่วมกัน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงขอกำหนดการปฏิบัติในหลักการสำคัญใน 4 องค์ประกอบเป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานวิจัยชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพร เหล่าเมือง (2542) ศึกษากระบวนการบริหารงานในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ระบบการบริหารงานในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ยังไม่เอื้ออำนวยผลเท่าที่ควร โดยพบว่ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังไม่ส่งผลให้นิสิตมีความรัก ความศรัทธา และมีความยึดมั่นในการเป็นครูอย่างแท้จริง

สกาวัฒน์ ชุ่มเชย (2543) ศึกษาเรื่องการนำเสนอรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการสำหรับการพัฒนาครูประถมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การทำวิจัยปฏิบัติการมีทั้งแบบทำคนเดียวและทำเป็นทีมทั้งภายในโรงเรียนและกับบุคคลภายนอกโรงเรียน ประเด็นการวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับทักษะการคิด และปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ปัญหาในการทำวิจัยคือครูขาดความรู้ ความเข้าใจและการช่วยเหลือจากหน่วยงาน มองงานวิจัยเป็นเรื่องยาก ไม่มีเวลาและภาระงานมาก ต้องการการสนับสนุนด้านการอบรม ตัวอย่างผลงานการวิจัยที่หลากหลาย ที่ปรึกษาและผู้นิเทศก์

ติดตาม การสนับสนุนปัจจัยจากโรงเรียน รูปแบบปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการประกอบด้วย 3 ระยะ คือ 1.การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การวิจัยเพื่อประเมินงานสอนของครู 3.การวิจัยเพื่อสร้าง และพัฒนานวัตกรรมในการสอน

นงลักษณ์ วิรัชชัย และ เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2544) วิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ของ โรงเรียนนำร่องระดับชาติ พบว่ามี 5 ส่วน ซึ่งจะเชื่อมโยงเกี่ยวข้องต่อเนื่องกันดังนี้

1. ปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน นักวิจัย ผู้สนับสนุนภายนอก การปฏิรูปการเรียนรู้ คือการปรับบทบาทการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มเหล่านี้ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกกลุ่มให้เต็มตามศักยภาพ และผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ปฏิรูปการสอนของครู การปฏิรูปการสอนของครูจะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อครู มีการปฏิรูปการเรียนรู้ นั่นคือ ครูเรียนรู้และลงมือค้นหา พัฒนา ทดลองวิธีการและเทคนิคใหม่ ๆ หรือปรับปรุงวิธีการเดิม ให้การสอนการทำงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนมีคุณภาพและ ปัญหาของนักเรียนได้รับการแก้ไขทันที่

3. ปฏิรูปการบริหารของผู้บริหาร ผู้บริหารปฏิรูปการบริหาร เมื่อมีการปฏิรูปการเรียนรู้ นั่นคือผู้บริหารเรียนและลงมือปรับปรุงการบริหารจัดการ โรงเรียน ค้นหา พัฒนา ทดลอง วิธีการและเทคนิคเชิงกลยุทธ์ มุ่งแก้ปัญหของนักเรียน ของครูและบุคลากรได้ทันการ ส่งผลให้ นักเรียนและครู และบุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพ อีกนัยหนึ่งคือผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนทั้ง โรงเรียนให้หลักประกันว่าผู้รับบริการจะได้รับการศึกษาตาม มาตรฐานการพัฒนา

4. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลจากการพัฒนาคุณภาพตนเองของครูและ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินพร้อมกันไปทั้ง โรงเรียน มีผลต่อการพัฒนางานของโรงเรียน ทุกด้าน เป็นการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาพัฒนา คุณภาพผู้เรียนได้ตามเป้าหมาย ตามเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนต้องการและผู้มีส่วนได้เสียร่วมกัน กำหนดไว้

5. การประกันคุณภาพภายนอก เมื่อโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน สามารถดำเนินการทั้ง 4 ส่วนข้างต้น ได้ผลเป็นที่พอใจในโรงเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก็ย่อมเกิดความมั่นใจว่า โรงเรียนรู้จักและมองตนเองด้วยการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ โรงเรียนมีฐานข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และมีความพร้อมใน การขอรับประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอกที่รับผิดชอบ

วิทยา ไส้ทอง (2544) ศึกษาแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากนิสิตครูที่อยู่ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ากระบวนการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครูที่นิสิตได้รับ ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพครู และเกิดผลลบในทางอื่นๆ

บุญยาพร นิยมพลอย (2544) ศึกษาเรื่องผลของการทำวิจัยชั้นเรียนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา พบว่า กระบวนการวิจัยชั้นเรียนเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาการวิจัย การวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบการวิจัย ดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งผลลัพธ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนากระบวนการคิดหาเหตุผลที่มาของปัญหาต่างๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการและความถนัดของนักเรียน โดยครูนักวิจัยจะมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ วางแผนการสอนจากการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นแล้วศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจึงเขียนแผนการสอน ใช้กระบวนการวิจัยชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติปัจจัยที่สนับสนุนการทำวิจัยชั้นเรียน ได้แก่ ความต้องการพัฒนานักเรียน ความต้องการพัฒนาตนเอง การมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย มีความประทับใจในการสอนของครูในอดีต การสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ความภาคภูมิใจในผลงาน การได้รับการส่งเสริมจากบุคคลต่างๆ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัยชั้นเรียน ได้แก่ ภาระความรู้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และการเขียน ประกอบกับครูไม่มีเวลาในการทำวิจัยชั้นเรียน เนื่องจากมีภาระงานที่รับผิดชอบมาก ผลของการวิจัยชั้นเรียนยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของครู ได้แก่ การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนบทบาทจากครูเป็นผู้สอนมาเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับกับศิษย์ พัฒนานวัตกรรมและสื่อตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงวิธีการวัดและประเมินผล พัฒนาตนเองทางด้านวิชาการสม่ำเสมอ และเป็นกัลยาณมิตรกับศิษย์ สามเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพราะจากการทำวิจัยทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลจากข้อมูลและการสรุปผลการวิเคราะห์จากข้อมูล ก่อให้เกิดมุมมองใหม่และมีความเข้าใจนักเรียนและตนเองมากขึ้น

กานดา พูนลาภทวี และ วรรณดี แสงประทีปทอง. (2545). ศึกษาการทำวิจัยชั้นเรียนของครูในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบข้อค้นพบสำคัญดังนี้

1. สภาพการทำวิจัยชั้นเรียนของครู

1.1 แนวทางหลักในการส่งเสริมการทำวิจัยของครูในโครงการ

- 1) สร้างความตระหนักให้เห็นประโยชน์และความสำคัญ
- 2) กำหนดเป็นนโยบายโรงเรียนให้ครูทำวิจัยชั้นเรียน

- 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมการทำวิจัยชั้นเรียน
- 4) มอบหมายให้ครูทุกคนทำวิจัยชั้นเรียน
- 5) ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำวิจัยชั้นเรียน
- 6) เผยแพร่ผลงานวิจัยของครูในโรงเรียน

1.2 วิธีการเรียนรู้การทำวิจัยชั้นเรียนของครูมีหลากหลายวิธี

- 1) การเข้าอบรม
- 2) การศึกษาคำรา หรือเอกสาร
- 3) การศึกษาตัวอย่างผลงาน
- 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
- 5) การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่
- 6) การปฏิบัติจริง

1.3 ก่อนเข้าร่วมโครงการครูส่วนใหญ่คิดว่าการทำวิจัยชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยากและเกินความสามารถของครู วิตกกังวล ขาดความมั่นใจ โดยเฉพาะครูอนุบาลและประถมศึกษา เมื่อเข้าโครงการแล้ว ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยชั้นเรียนมากขึ้น มีความมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยและเห็นว่าไม่ได้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากอย่างที่คิด

1.4 การดำเนินงานวิจัยของครูมี 3 ลักษณะคือ การทำวิจัยรายบุคคล การทำวิจัยแบบร่วมมือ และการทำวิจัยระดับโรงเรียน

1.5 ปัญหาอุปสรรคระหว่างเข้าร่วมโครงการ

- 1) ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง
- 2) ขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอน กระบวนการและเห็นว่าเป็นเรื่องยาก
- 3) เขียนรายงานการวิจัยไม่เป็น ขาดทักษะการเขียน
- 4) ขาดที่ปรึกษาการวิจัย
- 5) มีภาระงานมาก
- 6) ขาดงบประมาณสนับสนุน
- 7) ขาดแหล่งเรียนรู้ และเอกสารค้นคว้า

2. ผลงานวิจัยชั้นเรียนของครู ผู้บริหาร โรงเรียนคัดเลือกผลงานครูเพื่อเผยแพร่ได้ 195 เรื่อง ผู้วิจัยคัดเลือกผลงานนำเสนอ 13 เรื่องที่มีความหลากหลายระดับ เรื่อง และรูปแบบ

3. แนวทางการทำวิจัยชั้นเรียน

3.1 แนวทางสำหรับผู้บริหารในการสนับสนุน

- 1) สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนทราบว่าต้องปฏิบัติงานเป็นวิถีชีวิตในงาน

- 2) กำหนดเป็นนโยบายและแผนงานที่ครูต้องทำวิจัยชั้นเรียนควบคู่กับการสอน
- 3) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยชั้นเรียน
- 4) ให้ครูทำวิจัยชั้นเรียนโดยจัดพี่เลี้ยง และให้ครูนำเสนอความก้าวหน้าเป็นระยะ
- 5) สนับสนุนให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจครู
- 6) นิเทศติดตามผลการทำวิจัยชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 7) รวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยชั้นเรียน
- 8) จัดให้มีการประกวดผลงานวิจัยชั้นเรียน

3.2 แนวทางการทำวิจัยชั้นเรียนสำหรับครู แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นแรกคือเตรียมตัวครูโดยเตรียมใจ เตรียมความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยชั้นเรียน ขั้นที่สอง ขั้นทำวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาที่จะวิจัย การวางแผน การแก้ไขปัญหาการดำเนินการตามแผน และการสรุปผลการแก้ปัญหา ขั้นที่สามคือขั้นเผยแพร่ผลงานวิจัย

กิตติชาติ บุญเชื้อ (2546) พบว่ารูปแบบการพัฒนาครูทั้งโรงเรียนมีความหลากหลายมาก เช่น การทำงานร่วมกันเป็นทีม การร่วมตรวจสอบผลการดำเนินการซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูกันเอง โดยผู้บริหารมีบทบาทและความรับผิดชอบที่สำคัญและยิ่งใหญ่ หากมีหัวใจเป็นนักปฏิรูปและมุ่งมั่นพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความจริงใจและมุ่งมั่น มีความรู้สึกของมิตรที่มีความเมตตา เอื้ออาทร มีวิญญูณณ์นักวิชาการที่เห็นการณ์ไกล

นุจรี ศิวานวล (2546) สรุปผลที่เกิดขึ้นกับครูที่รับการอบรม และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จ.เชียงใหม่

1. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน
2. ครูใช้วิธีการสอนอย่างหลากหลาย เช่น การสอนแบบโครงงาน กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ฯลฯ
3. ครูมีความสนใจเอาใจใส่ผู้เรียนดีขึ้น โดยการศึกษาให้นักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น นักเรียนบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา ครูมีการใช้แผนการสอนรายบุคคล
4. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหา
5. ครูใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน และนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน
6. ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาการเรียนการสอน

7. ครูใช้กระบวนการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ทั้งการวัด ความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติและคุณลักษณะ และประเมินตามสภาพจริงจากการทำแฟ้มสะสมงาน การทำโครงการ ฯลฯ

8. ครูให้ความช่วยเหลือ แนะนำครูที่ไม่ได้รับการอบรมได้

9. ครูมีความตระหนัก ในการทำวิจัยชั้นเรียนมากขึ้น

จินตนา กันธวัช (2546) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย เชียงใหม่ว่าส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับครูที่เข้าร่วมโครงการ มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมทุกคน คือมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ในรายวิชาที่ทำวิจัย มีแนวคิดการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ วิธีการใหม่ ๆ ชุดฝึก แบบฝึกต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น อยากเรียนรู้ การเรียนรู้มีความน่าสนใจ ครูมีความอยากรู้ผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากที่ได้ใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้น

จิราพร พงศ์อาจารย์ และคณะ (2547) ทำการศึกษาสภาพการพัฒนาคู่มือด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาครู โรงเรียนบ้านป่าสัก อำเภอรามพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการ PDCA พบว่าผลการปฏิบัติการเรียนรู้สำหรับครูเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติการเรียนรู้ทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้นำไปปฏิบัติจริงได้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ส่วนประกอบครบและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดวิธีสอนสอดคล้องกับ จุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ ยังต้องพัฒนาเรื่องการออกแบบกิจกรรม ตามขั้นตอนการสอน ขาดการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและความหลากหลายของสื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลสอดคล้อง จุดประสงค์ แต่ยังไม่หลากหลายและไม่ประเมินตามสภาพจริง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำได้ดี ในบางส่วน เช่น การกระตุ้น การเสริมแรง กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล แต่กิจกรรมยังขาดความหลากหลาย ตลอดจนขาดการฝึกให้ผู้เรียนคิด ปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์และสังเคราะห์การรายงานผลและการจัดทำแฟ้มสะสมงานของครู ทำได้ตามรูปแบบและกรอบที่กำหนด แต่ยังขาดการสะท้อนความคิดที่ลึกซึ้ง ทั้งการวิเคราะห์และสังเคราะห์ การวางระบบติดตามทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง มีการประเมิน ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันทำงานและเห็นว่าผลการดำเนินการในแนวทางนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

อรรณพ แสงแจ่ม (2548) ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิบัติการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนิสิตครุมหาวิทยาลัย

ศรินครินทร์วิโรฒ พบว่าปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยรวมแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบูรณาการทางการศึกษา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

ธนวรรณ เทียนเจษฎา (2548) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มจิ๊กซอว์ กับการจัดกิจกรรมตามคู่มือครู โรงเรียนบ้านโคกเขาพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 จำนวน 42 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมแบบกลุ่มจิ๊กซอว์ กับการจัดกิจกรรมตามคู่มือครู มีผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมแบบกลุ่มจิ๊กซอว์ ในระดับ มากที่สุด

สาขัณ ฉิมกรด (2549) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนวัดศรีวิชัย จำนวน คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง คน กลุ่มควบคุม คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือแบบกลุ่มร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือแบบกลุ่มร่วมมือมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาวณิ คำซารี (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วนและทศนิยม และการคิดวิเคราะห์ระหว่างวิธีเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สอดแทรกเมตาคอกนิชั่น วิธีเรียนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ และวิธีเรียนตามคู่มือครู สสวท. ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงเมือง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 120 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆละ 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สอดแทรกเมตาคอกนิชั่น มีความคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีเรียนตามคู่มือครูสสวท. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สอดแทรกเมตาคอกนิชั่นกับกลุ่มนักเรียนที่เรียนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มีความคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน กลุ่มนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สอดแทรกเมตาคอกนิชั่น มีความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์กับกลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีเรียนตามคู่มือครูที่มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

ไชโย ยาสุมุทร์ (2550) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง

อุปถัมภ์ 9 จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนอนุบาล 2 จำนวน 25 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 13 คนและกลุ่มควบคุมจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังมีคะแนนพัฒนาการทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลของการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังสามารถพัฒนาการทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 การจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังเด็กมีพฤติกรรมการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาเป็นพฤติกรรมการใช้ทักษะปฏิสัมพันธ์ความร่วมมือ การสร้างเป้าหมาย การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และพฤติกรรมความสัมพันธ์เชิงบวกแบบเพื่อน การตรวจสอบซึ่งกันและกันและกันด้านทักษะการแก้ปัญหาเด็กมีพฤติกรรมการใช้ทักษะการแก้ปัญหาด้านทักษะการสังเกตมากที่สุด รองลงมาเป็นทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการรวบรวมข้อมูล ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการเชื่อมโยงตามลำดับ

ศุริยะ ป็องขันธุ์ (2550) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องสมบัติของคลื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนกลุ่มลำชีนิรมิตวิทยา อำเภอเขวาสี จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 41 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเนื้อหาการเรียนรู้อตามทีครูผู้สอนกำหนด โดยนักเรียนร่วมกันวางแผนศึกษาค้นคว้าจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อการสอน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้การช่วยเหลือ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ไม่เคร่งเครียดในการเรียนมีความสนุกสนาน ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออก ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดทักษะในการค้นคว้าข้อมูล สร้างชิ้นงานและนำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการทำงานเป็นกลุ่ม ทำใหู้้สนั้ยของเพื่อนในห้องเรียน และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนร้อยละ 80.98 ผ่านเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70

ละออง ลำเทียน (2551) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้แบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท จำนวน 35 คน กลุ่มทดลองเป็นนักเรียน โรงเรียนวัดหนองแวม จำนวน 19 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 36 ชั่วโมงในเนื้อหาเรื่อง เศษส่วน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมทั้งนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้แบบร่วมมือมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ณัฐธิดา พิมพ์พิน (2551) ศึกษากระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิตครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ : การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเชิงเปรียบเทียบ จากกลุ่มตัวอย่าง นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าการนิเทศการปฏิบัติงานจากครูที่เลี้ยงเป็นการสร้างการพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตน จากการสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น จากการใช้คำพูดชักจูงซึ่งครูที่เลี้ยงเป็นต้นแบบที่สำคัญมากส่งผลให้นิสิตปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ และส่งผลให้นิสิตมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน นอกจากนี้การสนับสนุนจากอาจารย์ในโรงเรียนก็ถือเป็นแหล่งการพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนในด้านตัวแบบเช่นกัน การได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาที่ดีย่อมส่งผลต่อความเชื่อในความสามารถของตน เพิ่มขึ้นด้วย

สุรพงษ์ ทองเวียง (2551) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TAI เรื่องความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหนองคอนไทยวิทยาคม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 28 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่าการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้ โดยมีการคิดแก้ปัญหา ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ขณะปฏิบัติกิจกรรมมีการแสดงออกทางสังคมด้านการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ เท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 83.48 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 มีจำนวนร้อยละ 100

นันทกาญจน์ ชินประหัชฐ์ และสิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (2552) ศึกษาเรื่องการพัฒนาและทดลองใช้โปรแกรมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองของนิสิตครูระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

1. นิสิตมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5 ประเด็นคือ
 - 1.1 ขาดความรู้ความเข้าใจ หลักการ กระบวนการขั้นตอนการทำวิจัยชั้นเรียน
 - 1.2 ขาดความชัดเจนรูปแบบการทำวิจัยชั้นเรียน ว่าเป็นแบบ 5 บท หรืออย่างไร
 - 1.3 นิสิตมีภาระงานมาก ประกอบกับการทำวิจัยต้องใช้เวลามาก บริหารจัดการเวลาไม่ได้ทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิจัย และรู้สึกว่าการทำวิจัยเป็นการเพิ่มภาระงาน
 - 1.4 ขาดงบประมาณในการทำวิจัย
 - 1.5 ปัญหาจากตัวนิสิตเอง เช่นความเกียจคร้าน ความไม่สม่ำเสมอในการจดบันทึก

2. โปรแกรมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองมีกิจกรรมหลัก 4 แบบคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง การชี้แนะ การเขียนบันทึกหลังการสอนอย่างไตร่ตรอง และการเขียนกรณีศึกษา

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมพบว่าสามารถพัฒนาความคิดไตร่ตรองของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้โปรแกรม

ศักดิ์ สวาทะนันท์ (2552) ศึกษาเรื่องบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

1. แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ถือเป็นหน้าที่ของครูพี่เลี้ยงทุกคนที่ทำงานเป็นหมู่คณะ โดยแบ่งหน้าที่ตามความถนัด ความเชี่ยวชาญต่อการพัฒนานักศึกษา

2. ทั้งครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ต่างมีบทบาทหน้าที่เป็นคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยอาจารย์นิเทศก์เป็นประธานกรรมการครูพี่เลี้ยงเป็นกรรมการ ให้ทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกัน

3. การดำเนินการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4. การดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมทำให้ครูพี่เลี้ยงได้พัฒนาตนเองในหลายด้าน ทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

สุนิกุล พลกุล (2553) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกระยอมหนองเคี่ยน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

จารุวรรณ บุตรสุวรรณ (2553) วิจัยเรื่องการพัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพทางบัญชีของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 3 สาขาการบัญชีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของแผน จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD มีประสิทธิภาพ 77.81/88.75 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้เท่ากับ 0.6742 หรือคิดเป็นร้อยละ 67.42 และนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ปีที่ 3 สาขาการบัญชีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยการ เรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ นักศึกษามีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าจัดทำในระดับ มากที่สุด

เสาวเพ็ญ บุญประสพ (2553) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องการแปลงทางเรขาคณิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ สูงกว่าก่อน ได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ธีรวัฒน์ ผิวขม (2554) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ก่อน เรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย เทคนิคจิ๊กซอว์พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ณัฐชลัยย์ ธรรมกวีทศศักดิ์ (2556) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาการบัญชีชั้นกลาง 1 (ACC2201) เรื่องการลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ของนักศึกษาวิชาการบัญชี โดยใช้ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT โดยศึกษาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาการบัญชี ที่ลงทะเบียนและเข้าเรียนวิชาการบัญชีชั้นกลาง 1 ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2556 โดยใช้วิธี เจาะจงนักศึกษาจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการเรียน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT ในการพัฒนา ความรู้ความเข้าใจในวิชาการบัญชีชั้นกลาง 1 (ACC2201) เรื่องการลงทุนในตราสารหนี้และ ตราสารทุน ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีประสิทธิภาพคิดเป็น ร้อยละ 79.3

2. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียน ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาการบัญชี ชั้นกลาง 1 เรื่องเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT มีค่าเท่ากับ 0.6329 แสดงว่าผู้เรียน มีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 63.53

3. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาการบัญชีชั้นกลาง 1 เรื่องเงินลงทุนในตราสารหนี้ และตราสารทุน ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ LT มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน 1

4. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ที่ลงทะเบียนและเข้าเรียนวิชาการบัญชีชั้นกลาง 1 เรื่องเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2556 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน 2

รัชณี ทาเหล็ก (2556) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่องเส้นขนาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 32 คน โรงเรียนสวนแตงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หทัยทิพย์ ลีสวน (2557) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างคุณภาพของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของนิสิตครู โดยมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเป็นตัวแปรส่งผ่านจากนิสิตที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั่วประเทศ จำนวน 564 คนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ความเชื่อในความสามารถของตนมีบทบาทส่งผ่านแบบบางส่วนจากคุณภาพของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไปยังความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของนิสิตครู ซึ่งหมายถึงคุณภาพของกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความยึดมั่นผูกพันในการทำงานของนิสิตครู โดยผ่านตัวแปรความเชื่อในความสามารถของตน

นพวรรณ ศรีเกตุ (2557) ศึกษาองค์ประกอบและสร้างแบบประเมินในการประเมินคุณภาพของงานปฏิบัติการวิจัยชั้นเรียนจากนิสิตที่ปฏิบัติการสอน ในภาคเรียนที่ 1/2555 จำนวน 201 คนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า

1. องค์ประกอบในการประเมินคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่กระบวนการวิจัย วิธีการวิจัย และการนำงานวิจัยไปใช้

2. รูปแบบการประเมินคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนควรให้ผู้นิเทศก์ทุกฝ่ายเป็นผู้ประเมินร่วมกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสำคัญในการสร้างครูรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ การศึกษาเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเป็นเวลา 5 ปีการศึกษา เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญในการเรียนรู้โดยการได้รับประสบการณ์ตรงจากบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม การปฏิบัติและที่สำคัญคือ การได้เรียนรู้จากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการจัดการศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง/ ครูที่ปรึกษา นักเรียนและชุมชน สำหรับการทําวิจัยชั้นเรียนเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายสำคัญที่คุณภาพของนักเรียน เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติประกอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งยังเป็นสิ่งที่วงการศึกษาไทยต้องรับรู้ข้อจำกัดและหาแนวทางเร่งรัดพัฒนา งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้กระบวนการการร่วมมือกันเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ในปัจจุบันทั้งในระดับห้องเรียน ระดับโครงการและในการศึกษาเรียนรู้ในชีวิตจริง โดยอาศัยการช่วยเหลือกัน การร่วมมือกัน การเห็นความสามารถกัน และการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กระบวนการการร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆทำให้เกิดประโยชน์ ความก้าวหน้ารวมทั้งเกิดการปรับปรุงและพัฒนาครูผู้สอนอาจศึกษาเรียนรู้และเลือกนำมาใช้ปฏิบัติได้หลายเทคนิควิธี

9. กรอบแนวคิดการวิจัย

